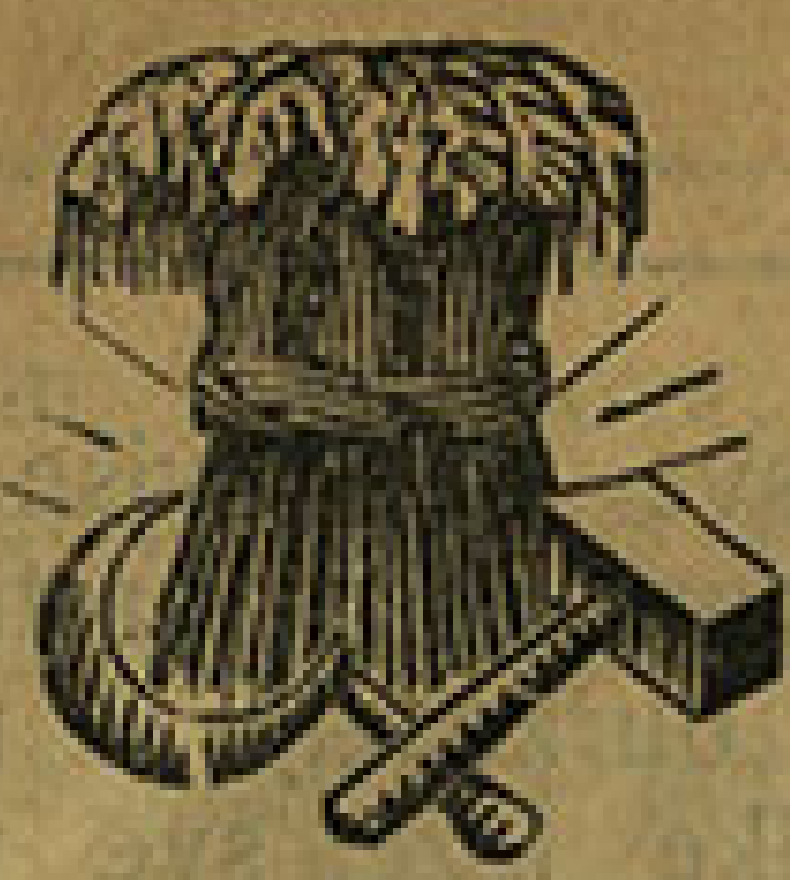

Cena 2 din.

Srp i Čekić

Organ Komunističke Partije Jugoslavije (Sekcije Kom. Intern.)

„Oni (oportunisti) su toliko korumpirani i zaglupljeni buržoaskom legalnošću da ne mogu više da shvate čak ni misao o potrebi drugih oblika organizacija, oblika ilegalnih organizacija, koje upravljaju revolucionarnom bor-
bom.“

Lenjin.

God. II.

8504

Januar 1927 god.

Broj 12

Sadržaj.

Privredna i politička situacija u Jugoslaviji. — Talijansko-albanski pakt. — Agrarna reforma u Dalmaciji. — Lenjin. — Rezultati zasedanja proširene Egzekutive K. I. — Perspektive revolucije u Kini. — Pitanja Balkana na VII. Proširenoj Sednici Kominterne. — Za zaštitu radnih masa Litve i protiv fašističke diktature! — Pred novim imperijalističkim ratovima. — Dokumenti policiskog vandalizma u Jugoslaviji. — Odnos radničke klase prema seljaštvu. — Bibliografija.

Privredna i politička situacija u Jugoslaviji

Ne samo opozicija nego i vladajući krugovi priznaju da se 1926 g. mora smatrati u istoriji privrednoj Jugoslavije kao izrazita godina krize. Ni jedna jedina grana privrednog života ne može se pohvaliti svojim uspehom. U krizi i zastoju se nalaze ne samo poljoprivreda i industrija nego i zanatsvo i trgovina.

„Usled pada cena agrarnih produkata poljoprivreda je došla u teško stanje. Zemljoradnički prihodi i imovina izgubili su za kratko vreme od godinu i po dana oko polovine svoje ranije vrednosti i stoga zemljoradnici naglo postaju siromašni.“ Sa takvim tvrdjenjima otpočinje svoju rezoluciju o privrednoj krizi i kongres demokratske stranke, održan u Beogradu 28—30/XII. 1926 g. Dalje, jedna od najvažnijih industriskih grana, drvodeljska industrija, već od dužeg vremena nalazi se u zastoju i trpi velike gubitke. Mnoga mala i srednja preduzeća propadaju. U istom se teškom stanju nalazi i mlinarska industrija. U trgovini je takodje zastoj. Mnogobrojna industriska preduzeća nisu u stanju da iskoriste celokupnu svoju produktivnu sposobnost i usled toga umanjuju ili potpuno obustavljaju svoje poslove. Novčani zavodi se uzdržavaju od poslova, oni svoje kapitale sada nerado plasiraju u industriske investicije. Bankrotstvo Slavonske Banke znači veliki potres za novčano tržište u Jugoslaviji. Mnogi mali i srednji novčani zavodi počinju da likvidiraju svoje poslove.

Da bi se mogao izdržavati glomazni militarističko—birokratski aparat oružane sile, koji treba da služi sprovođenju režima belog terora u Jugoslaviji, vladajuća buržoazija se sprema da još više poveća poresko opterećenje. O ovim novim nametima javno govore i buržoaski političari. Dr. Veljković, referent na kongresu demokratske stanke pokazao je na primerima,

da će po novom vladinom projektu poreskog zakona poresko opterećenje za račun države i samoupravnih tela iznositi po 50, 60 i više procenata od prihoda poreskih obaveznika. Nesumnjivo je da će ovakva poreska politika još više zaoštriti privrednu krizu.

Novi ministar finansija Dr. B. Marković na sednici finansiskog odbora Narodne Skupštine (3./I. 1926 g.) prilikom davanja svog ekspozea takodje je govorio o privrednoj krizi. Između ostalog on veli, da jedan od uzroka agrarne krize leži „u suviše visokom nivou potrošnje u zemljoradničkim masama“, a jedan od uzroka krize industriske produkcije leži u „skupoći, odnosno u nesrazmernom nivou nadnica prema opštim uslovima produkcije“. Drugim rečima g. ministar traži štednju kod seljaka i smanjivanje radničkih nadnica u interesu stabilizacije kapitalizma.

A kada se svemu tome doda, da je pri formiranju nove vlade Uzunovića partija Stjepana Radića pristala na povlačenje zakonskog projekta Dr. Šibenika o dalmatinskom agraru, onda je jasno sa kakvim sredstvima misli vladajuća buržoazija da sprovodi stabilizaciju kapitalizma u cilju likvidacije privredne krize. Sa svojom privrednom politikom vlada Uzunovića pogoršaće još više položaj radničke klase, čije nadnice i danas većim delom stoje ispod „gladnog minimuma“. Sem toga ovakva politika zaoštriće još više sukobe u samom buržoaskom taboru, pre svega sukob između krupne i sitne buržoazije. Politički oblik ovih sukoba izpoljava se u zaoštavanju frakcionaške borbe među raznim strujama u pojedinim buržoaskim partijama. Ovom privrednom politikom biće još više pogodjena sitna proizvodnja i sitna buržoazija. Mnogobrojni stečajevi, prinudne nagodbe sitnih i srednjih sopstvenika već nam nagoveštavaju pogoršanje položaja i sitne buržoazije. Celokupna privredna politika vlade Uzunovića ide na ruku krupnoj buržoaziji. Sem toga zaoštriće se još više sukob između krupne buržoazije i veleposednika s jedne i seljačkih masa s druge strane.

Mi moramo imati stalno u vidu, da seoska sitna buržoazija predstavlja glavnu masu u radikalnoj i Radićevoj partiji. I kada današnji ministar finansija otpočinje kampanju za štednju kod seljaka, čije najšire mase danas i po buržoaskom priznanju „žive i onako čoveka nedostojnim životom“, onda se mora priznati, da će u toku vremena sve više i više jačati suprotnost između krupne buržoazije i seljaštva.

Ova borba među raznim socijalnim slojevima dobila je svoj naročiti politički izražaj i u radikalnoj partiji. Ova partija obuhvata ne samo krupnu nego i sitnu buržoaziju. I prema tome, prirodno je što su se suprotnosti između krupne i sitne buržoazije odrazile i u radikalnoj partiji. Posle smrti Nikole Pašića ova se borba među raznim socijalnim kategorijama u radikalnoj partiji još više zaoštrila. To se naročiti ispoljilo prilikom poslednje vladine krize, kada su Pašićevci stupili u otvorenu borbu protiv Uzunovića i njegovih pristalica. Dr. D. Kojić, ministar na raspologu, veli sledeće u „Politici“ (od 2./I. 1927 g.): „Križa je završena na taj način, što je u kabinet uvučeno gotovo četvrtina ministara neposlanika pod novom i do sada u parlamentarnim zemljama nepoznatom formulom „stručnjak“ . . . Primer novog ministra sabračaja-general demantuje najlepše važnost te formule . . . Poslednja parlamentarna kriza . . . rešena je u znaku neparlamentarnosti i samim tim što mandator krune nije ni za osnovu političku, a kamo li za što drugo, za osnovu na kojoj je imao stvoriti kabinet, konsultovao onaj parlamentarni klub od koga je imao očekivati prvu i najveću potporu za sebe i svoju vladu.“ Dakle, i g. Kojić, narodni poslanik radikalne partije, konstatuje javno krah parlamentarizma i bankrotstvo buržoaske demokratije! Dvojica radikalnih ministara, Simonović i Miletić u znak protesta podneli su svoje ostavke predsedniku vlade Uzunoviću. Ovog puta sukob je bio izgladjan, ministri su povukli svoje ostavke i Pašićevci se pokorili Uzunoviću. Ali to je samo privremeno. Suprotnosti između krupne i sitne buržoazije postaju sve veće i dublje i one će se kroz kratko vreme pojaviti u još većim razmerama.

Ali sve ove suprotnosti u buržoaskom taboru ne smetaju vladajućoj buržoaziji da proteruje, hapsi i prebija po zatvorima članove K. P. Jugoslavije. Današnja reakcionara vlada vrlo dobro zna, da je naša partija jedina u stanju da opet mobilise mase i da ih vodi u borbu protiv sadanjeg režima belog terora. Naša partija predstavlja za današnji režim ozbiljnu političku opasnost i zbog toga režim pomoću „zakona o zaštiti države“ primenjuje drakonske mere protiv nje.

Nameće se pitanje: može li današnja vlada sa svojom privrednom politikom i svojim belim terorom imati uspeha pri sprovođenju stabilizacije kapitalizma iz koje treba da ponikne politička stabilizacija? Ako se ima u vidu, da uzroci privredne krize i unutarstanih sukoba u pojedinim buržoaskim partijama (u prvom redu u radikalnoj i Radićevoj partiji) i dalje traju i da vladajuća buržoazija nije u stanju da ih ukloni, onda je jasno, da ona neće moći da ostvari političku stabilizaciju, bez obzira na to kakve represije bude primenjivala. Naprotiv, na osnovu dijalektičkog zakona istoriskog razvitka svaki jači pokušaj za sprovođenje stabilizacije kapitalizma izazvaće novo zaoštrenje klasnih i nacionalnih sukoba.³¹ Današnja privredna i politička stabilizacija i suviše je relativna, nestalna, kolebljiva i privremena. Baš sredstva militarističke diktature pomoću koje jugoslovenska buržoazija misli da nastavi sprovođenje stabilizacije dokazuju, kako je temelj današnje jugoslovenske vladavine i suviše nestalan i

kolebljiv. Gubeći sve više i više oslonu u sitnoj buržoaziji vladajuće buržoaske partije postaju sve više i više agenti krupne buržoazije i u sprovođenju svoje reakcionarne politike teže sve više i više vladavini vojne diktature. Naša partija nastaviće svoj borbeni put bes obzira na žrtve, mobilisaće i dalje radničke i seljačke mase i pripremiće ih za predstojeću odlučnu borbu.

B. B.

Talijansko—albanski pakt

Interesi izvesnih talijanskih banaka kao i interesi talijanskog kapitala uopšte nalaze se u dobroj meri na Balkanu, a naročito u ovo najnovije vreme u Albaniji. Na pr.: talijansko društvo „Swea“ ima koncesiju nafte kod Valone, uzelo je izgradnju strategijskih i trgovačkih puteva u Albaniji, kao i izgradnju mnogih drugih albanskih preduzeća. Credito Italiano osnovalo je Albansku Banku. „Banca Commerciale Italiana“ ima u svojim rukama dobar deo zlata Albanske Narodne Banke. Diplomatske, političke i vojne misije preplavile su Albaniju. Talijani izgrađuju vojne kasarne, bolnice i popovske seminare.

Na ovaj način Italija prodiše ekonomski i politički u Albaniju koju je stavila u sasvim kolonijalan položaj prema sebi. Iz ovoga ekonomskog i političkog dejstva Italije rezultirao je talijansko—albanski pakt od 27. Nov. 1926 g. Ovaj pakt sadrži jednu tačku o potrebi održanja političkog, vojnog i teritorijalnog status quo a Albanije. Zatim jednu drugu tačku po kojoj se Albanija obavezuje da ne sme ni jednog političkog niti vojnog ugovora sklapati koji bi bio uperen protiv Italije.

Ovim i ovakvim talijansko—albanskim ugovorom Italija je uspostavila protektorat nad Albanijom zbog čega je došla u sukob sa Jugoslavijom. Suština ovog talijansko—jugoslovenskog sukoba sastoji se u antagonizmu ovih dveju kapitalističkih država radi hegemonije na Balkanu i u suprotnostima njihovih interesa na Jadranskom Moru.

Jugoslavija, da bi osigurala sebi prevlast na Balkanu, potrebno joj je predhodno da se učvrsti na Jadranskom Moru. Zato je tražila i osvajala i traži i danas albanske obale sa njihovim pristaništima: Skadar, San Gjovani di Medua, Drač i Valonu.

Interes Italije — rekao je Titoni u rimskom parlamentu još pre rata — i njena prava na Jadranskom Moru zavise od budočnosti Albanije; ko dobije Valonu u njegovim je rukam ključ Jadrana.

Zbog ove važnosti Valone Italija se neće zadovoljiti samo ekonomskim i političkim koncesijama u Albaniji niti svojim protektoratom nad njom. Tim pre što je Italija zemlja koja ima i suviše radne snage a malo kolonija, nema dovoljno sirovina a ipak je za vreme i posle rata razvila svoju industriju i zauzela jedno od prvih mesta na međunarodnoj pijaci. Poljoprivredna proizvodnja Italije ne može zadovoljiti njeno stanovništvo od 42 milijona stanovnika.

I tako fašistička Italija, da bi zadovoljila svoje potrebe i pristupila daljem ostvarenju svojih imperijalističkih težnji, pristupiće okupaciji Valone. Ovim aktom dobiće ključ Jadranskog Mora i jednu važnu bitku u borbi za prevlast na Srdozemnom Moru. Ta eventualna okupacija Valone i ugovor Italije sa Grčkom, Bugarskom i Rumunijom, prokrčiće joj put za prodiranje u srce Balkana i ka bližnjem Istoku, jer Mussolini zna da je Balkan jedan od vrlo važnih puteva koji vezuje Evropu, Aziju i Afriku i zato je orijentisao svoju spoljnu politiku na Balkan.

U ovome prvom činu nove, krvave balkanske drame, koja se sprema, vidimo ovo: Iza Jugoslavije stoji francuski a iza Italije engleski imperijalizam.

Ove borbe za prevlast na Jadranskom Moru kao i na Balkanu to su, s jedne strane, produžene borbe za prevlast na Sreozemnom Moru, jer preko Sredozemnog Mora kao i preko Balkana vodi put ka neizmernom bogastvu dalekog i bližnjeg Istoka. Ova ubrzana i koncentrisana borba imperijalističkih sila prema dalekom i bližnjem Istoku uperena je u isto vreme i prema Uniji Sovjetskih Republika, čiji je uticaj na Istoku vrlo veliki.

U ovome najnovijem sukobu talijansko—jugoslovenskom naša radnička klasa kao i Komunistička Partija vodiće borbu protivu jugoslovenskog imperijalizma, kao i protivu imperijalizma celog imperijalističkog sveta. Radnička klasa i Komunistička Partija jasno su i otvoreno protivu nacionalnog ugnjetavanja albanskog naroda i u isto vreme su za nezavisnost ekonomsku i političku Albanije, kojoj se mora prisajediniti teritorija na kojoj obitava 500.000 Albanaca a koja je okupirana od strane Jugoslavije, kao i deo severnog Epira koji je okupiran od strane Grčke.

Albanci, kao i svi narodi Balkana treba najzad da uvide da je jedino rešenje balkanskog problema: rušenje današnjeg stanja i stvaranje Federacije Balkanskih Sovjetskih Republika. M. B.

Agrarna reforma u Dalmaciji

Kao odgovor na revolucionarni talas seljaštva u Jugoslaviji od 1919-1920. g. i na težnju za zemljom siromašnih seljaka i seljaka-proletera — buržoazija u S. H. S., da bi zaustavila taj talas i kanalisala ga, odgovorila je glasanjem zakona „agrarne reforme“ za celu državu. Međutim, taj zakon nije u stvari nigde bio ozbiljno primenjen — tako da su u glavnome feudalni odnosi ostali i dalje na snazi u S. H. S.: seljak je ostao i dalje bez zemlje, a veleposednik i dalje svemoćni gospodar, za koga je seljak rob, koji treba samo da radi. U krajevima gde su seljaci oduzeli zemlju direktnom revolucionarnom akcijom, ili tamo gde se je delimično počela sprovoditi agrarna reforma, otkupom zemlje od veleposednika (kao od bosanskih begova, kojima je država platila 255 miliona dinara kao otkupninu) država je uspela da zadrži nerešene agrarne odnose, što ide u korist režima i monarhije. U tu svrhu *ministar i predsednik parlamentnog kluba Hrvatske Seljačke Stranke, Pavle Radić* osigurava veleposednike Hrvatske i Slavonije, ukidajući konfiskacije zemlje i dajući pravo na fakultativan otkup. U Vojvodini, gde su većina stanovnika Nemci i Mađari, o agrarnoj reformi nije bilo niti reči, već je hegemonistička srpska buržoazija počela da sprovodi kolonizatorsku politiku posrbljavanja u tom kraju, dajući zemlju dobrovoljcima. Ali ta se politika pokazala neuspešnom, nešto zbog toga, što se tim samim dobrovoljcima ponovno počela oduzimati zemlja, a nešto zbog toga, što su i oni sami uvideli, da su orudje veleposednika i krupne buržoazije. U Makedoniji se nije niti pomišljalo na kakovu podelu zemlje seljacima, već je svaki pokušaj seljaka u tom smislu bio drakonski ugušen od strane predstavnika beogradskog režima.

Na taj način, ni dan danas ne postoje tačni statistički podaci o posedu zemlje u Makedoniji. Ono par hiljada seljaka kojima je podeljena zemlja za

obradjivanje u raznim krajevima S. H. S., ubrzo su ostali bez nje, gomilajući na nju hipoteke, zadužujući se kod raznih zeleniša i banaka sa procentima od 35—40% za otkup zemlje, ili za isplatu ogromnih poreza državi, koji predstavljaju 40—50% čistog godišnjeg prihoda jednog siromašnog seljaka i to prema računima samih buržoaskih i konzervativnih ekonomista.

U Dalmaciji stanje seljaka je gore nego u ma kojoj drugoj pokrajini Jugoslavije; on je tamo vekovni rob feudalnog veleposednika, zemlja je neplodna i krševita, a pored toga se još obradjuje najprimitivnijim sredstvima. Dalmatinski seljak je 1919—1920. godine istupio revolucionarno i u mnogim krajevima nasilno oduzeo zemlju od veleposednika, ali posle toga došla je intervencija vlasti i sudova, koji su povratili zemlju veleposednicima. U predavanju držanom 18. novembra 1926. god. u Zagrebu, *potprednik H. S. S. Josip Predavec* i sam priznaje da su sudovi bili uz veleposednike, te veli sledeće:

„Sudovi su stali na stanovište posjednika protiv seljaka i to bez ikakove motivacije. („Dom“ zagrebački organ H. S. S. od 24/XI br. 47., i 4/XII, 1926, br. 49.) Predavec govori na dugo i široko o agrarnom pitanju u Dalmaciji i o parlamentarnoj komisiji kojoj je predsedavao i koja je na licu mesta ispitivala agrarne prilike u Dalmaciji, i kaže povodom zaključka te komisije sledeće: „Naša komisija imala je zadatak da tačno ustanovi koliko je te (obradive) zemlje i koliko je porodica na njoj. Tako smo dobili približno jedno svotu, koja nam pokazuje da su pod tim odnosima 43.000 porodica, i to 567 porodica koje namaju niti svoje niti tuđe zemlje; oko 10.000 porodica koje rade samo na tuđem zemljištu i 32.000 porodica, koje uz nešto vlastite drže i tuđu zemlju. Po padacima koje smo pukupili dolaze na jednu dušu 17 ari ili 0.17 hektara obradive zemlje, a sa neobradivom nešto više (17 ari to je od prilike $\frac{1}{3}$ jutra“ („Dom“ od 24/XI. 1926. god broj 47.)

Iz gornjih cifara koje nam daje Predavec, očigledno se vidi kolika je velika potreba i neophodnost dalmatinskog seljaka da dobije parče zemlje i da se oslobodi veleposednika — t. j. da se izvrši prava agrarna reforma koja će dati zemlju onima koji je obradjuju i ukinuti za navek feudalne odnose u Dalmaciji. Ali ma kolika ta potreba bila velika za dalmatinsko siromašno seljaštvo, ono neće do toga doći legalnim parlamentarnim putem. Agrarna reforma je godinama obećana seljacima — proleterima Dalmacije, ali do nje nije došlo. Danas manje nego ikada ima izgleda da će doći do te reforme, jer su sve snage vlastodržaca u Jugoslaviji okupljene i ujedinjene u odbranu veleposednika i njihove „privatne svojine“, jer i same vodje H. S. S. svesno idu k tome da ne dodje do agrarne reforme u Dalmaciji. Posedi koji bi pali pod agrarnu reformu pripadaju, od prilike: $\frac{1}{3}$ zemlje veleposednicima radikalne stranke koje brani tako uporno radikalski poslanik iz Dalmacije Desnica: $\frac{1}{3}$ zemlje pripada crkvi, a $\frac{1}{3}$ talijanskim podanicima kojima je već u napred bivši ministar inostranih dela Ninčić zagarantovao neprikosnovenost. Tako vidimo jedinstveni front svih režimskih snaga uperen protivu dalmatinskog seljaka — uz pripomoć izdajnika iz Radićeve stranke, koji dozvoljavaju sve to, da bi i dalje ostali na vlasti sa radikalima, da rad komisije agrarne reforme u parlamentu, čiji je predsednik radikal *Komenović* — bude sabotiran od radikala. Sednice njene odložene iz meseca u mesec, da bi se onemogućilo donošenje zakona o agrarnoj reformi u Dalmaciji i

time spasli veleposednici dalmatinski. Toga su svesni i *Radić* i ostale vodje H. S. S., kao što su svesni da radikali idu za tim, da prvom prilikom — pod izgovorom štednje ukinu i ministarstvo agrarne reforme — ali oni će pred radikalima i na tom pitanju kapitulirati, kao što su i na svima ostalim kapitulirali od jula 1925. g. Čak i kad bi se uzeo u obzir predlog H. S. S. o agrarnoj reformi u Dalmaciji, predlog koji predviđa otštetu dalmatinskim veleposednicima od 260 miliona din., to bi ih finansisiki tako ojačalo, da bi posle izvesnog vremena bili dovoljno jaki da se povrate na stare pozicije i postepeno eksproprišu dalmatinske seljake.

Stvarno i ozbiljno sprovođenje agrarne reforme može biti samo pod apsolutnom ekspropriacijom bez otštete zemle i inventara veleposednika i crkve, dajući zemlju seljacima — proleterima i sitnim seljacima, koji je obradjuju. To su ruski boljševici sprovedi u Sovjetskoj Uniji i time učvrstili Sovjetsku Vlast i savez proletera varoši i sela. Ti principi rukovode i K. P. J. u agrarnom i seljačkom pitanju, i ta načela već daju svoje rezultate u Dalmaciji, gde su seljaci uvideli, da nisu samo radikali njihovi neprijatelji, već i vodjstvo H. S. S. koje danas stoji u otvorenoj službi velikosrpskog monarhističkog sistema. Tako se iz dana u dan sve više učvršćuje jedinstveni front radnika i seljaka, koji će učestvovati i pod vodjstvom naše K. P. Jug. revolucionarnim putem izvesti agrarnu reformu kako u Dalmaciji tako i u ostalim krajevima monarhije S. H. S. — obarajući nasilnički i eksploatatorski režim buržoazije i veleposednika a uspostavljajući radničko-seljačku vlast.

N. M.

Lenjin

Tri se godine navršile otkako je umro *Vladimir Ilić Lenjin*, najveći vodj svetskog proletarijata. Tri su godine prošle otkako Lenjina nema više među živima, ali ipak svaka godina potvrđuje sve više život Lenjinovog genija. Nikada još svetska buržoazija nije slavila veće slavlje, nego što je to ona činila pre tri godine, kada je umro veliki revolucionar, borac i vodj svetskog proletarijata V. I. Lenjin. Buržoazija je odahnula misleći: „sada nema više Lenjina koji nam je zadavao najviše muke i brige za naš opstanak!“ Imperijalistički ugnjetaci kolonijalnih naroda zapevaše pesmu spasenja. Veliki posednici stegoše čvršće bičeve i zamahnuše novom snagom po ledjima siromašnog i srednjeg seljaka. Popovi, biskupi i kardinali; patrijarsi, rabineri i hodže složiše hor i zaurlikaše: „Hosana, hosana Lenjina nema više . . . Hvala tebi gospode!

Ali prerano! Svaka godina ispoljava sve više ličnost Lenjina kao revolucionarnog ideologa radničke klase celoga sveta. Svaka godina posle njegove smrti dovodi kolonijalne narode korak bliže ka saznanju da je jedini put njihovog oslobođenja — put koji je Lenjin pokazao. Iz godine u godinu posle smrti Lenjina, dolazi buržoazija do sve čvršćeg ubedjenja, da je senka Lenjinova — *lenjinizam* — mnogo opasniji od žive materije i da se ona ne može ničim uništiti.

Lenjin i diktatura proletarijata

Drug Staljin definiše u svojoj knjizi „Problemi lenjinizma“, lenjinizam na sledeći način: „Lenjinizam je marksizam epohe imperijalizma i proleterske revolucije. Tačnije; lenjinizam je teorija i taktika proleterske revolucije uopšte, a teorija i taktika diktature proletarijata posebno. „A šta je diktatura proletarijata? O tome kaže Lenjin sledeće: „Diktatura proletarijata je naročita forma klasnoga saveza između proletarijata,

njegove avangarde, sa širokim neproleterskim slojevima radnoga naroda (seljaštvo, sitna buržoazija, inteligencija itd.) u cilju potpunog uništenja kapitala, u cilju ugnjetavanja svakog pa i najmanjeg pokušaja buržoazije da se restaurira; to je savez za konačno stvaranje i učvršćenje socijalizma.“

Lenjin i značenje partije

Ali nema diktature proletarijata bez zauzimanja vlasti od strane proletarijata. U cilju zauzimanja vlasti potrebna je jaka, boljševički oprobana, lenjinistički slivena Komunistička Partija, jer je „Partija“ — kaže Lenjin — „najviša forma klasnog jedinstva proletarijata“.

„Partija je“ — veli Staljin — u knjizi „Problemi lenjinizma“ — „mesto za prikupljanje najboljih elemenata radničke klase, koji stoje u neposrednoj vezi sa vanpartiskim organizacijama proletarijata, a vrlo često i na njihovom vodjstvu; drugo, partija je, kao mesto za prikupljanje najboljih elemenata radničke klase, ujedno i najbolja škola za izgradjivanje vodja radničke klase, koji su u stanju da povedu borbu celokupne organizacije svoje klase; treće, partija je najbolja škola za vodje radničke klase, a usled njenog iskustva i autoriteta, ona je jedina organizacija, koja je u stanju da u borbi proletarijata njeno vodjstvo centralizuje i na taj način pretvori sve vanpartiske organizacije radničke klase u svoje sopstvene pomoćne organe i u vezu, koja spaja partiju sa svojom klasom.“

Lenjin i Kineska Revolucija.

Na poslednjoj proširenoj sednici E. K. K. I. konstatovano je, da su tri sile danas, koje vode prema oslobođenju svetskog proletarijata — prema svetskoj revoluciji, a to su: kineska revolucija; postojanje Sovjetske Unije i treće, kriza engleskog imperijalizma, što znači istodobno budjenje engleske klase.

Sve je to Lenjin davno predvideo i pomoću svoje dalekovidnosti predočio. On je prvi bio koji je shvatio ozbiljnost kineske revolucije, prvi koji je bio prorokao značenje nacionalne oslobodilačke borbe potlačenih kolonijalnih naroda. O tome govori Staljin u kineskoj komisiji proširenog E. K. K. I.: „Lenjin je imao pravo, kad je govorio, da, ako je ranije nacionalno-oslobodilački pokret, pre epohe svetske revolucije, bio jedan deo opšteg demokratskog pokreta, to je on danas posle pobede sovjetske revolucije u Rusiji, i posle početka epohe svetske revolucije, deo proleterske svetske revolucije“.

To je danas jasno svakom pojedinom Kinezu od onih 400 miliona, koje za sada još tlači imperijalizam Engleske, Japana, Amerike, Francuske i njihovih saveznika kineskih kontrarevolucionarnih generala.

Lenjin i U. S. S. R.

Samo postojanje Sovjetske Unije, čiji je tvorac bio Lenjin, tera proletersku klasu unapred ka svetskoj revoluciji. Od kolike je važnosti U. S. S. R. za proletersku klasu, za seljaštvo i kolonijalne narode, jasno nam potvrđuju radničke delagacije, koje hrle u Sovjetsku Uniju da se uvere u delo Velike Proleterske Revolucije u Rusiji.

Nadalje, grozničavo ratno pripremanje kapitalističkih vlada, a na prvom mestu Engleske, drugi je dokaz značenja postojanja Sovjetske Unije.

Treći je dokaz te važnosti: uska, čvrsta i najiskrenija veza Sovjetske Unije sa potlačenim kineskim narodom i njegovom revolucionarnom borbom.

Lenjin i engleski proletarijat

Lenjin je postavljao engleski radnički pokret uvek na prvo mesto. On je predviđao današnju jednu

situaciju engleskog imperijalizma. On je poučavao engleski proletarijat, kako se najlakše može osloboditi engleska radnička klasa od svog klasnog neprijatelja. Lenjin je bio onaj koji je preporučio engleskim komunistima da učine iznimku i da svi pristupe u socijalističku (Leber) partiju, jer će u njoj za sebe pridobiti radničke mase.

On je rekao 6. avgusta 1920. g. u diskusiji sa engleskim komunistom Gallaherom, sledeće: „Nije tačno“ — kako drug Gallaher tvrdi — da neće najbolje revolucionarne snage engleskog radničkog pokreta biti uz nas, ako se mi odlučimo za stupanje u radničku (Leber) partiju. Mi to moramo pokušati.“

I ako danas ispitamo dubinu uticaja K. P. Engleske na celokupnu radničku klasu Engleske, biće nam jasno koliko je Lenjin imao pravo.

Danas, kada engleski imperijalizam gubi teren u svojim kolonijama, kada sve očajnije gleda u svoju sopstvenu propast, mi smo zaista ushićeni Lenjinovom dalekovidnošću, koja je osposobila engleski proletarijat, da se čvrsto bori u kolu svetskog proletarijata, za svetsku revoluciju i za diktaturu proletarijata.

Pravdić

Rezultati zasedanja Proširene Egzekutive K. I.

Sedmo zasedanje Proširene Egzekutive K. I. završilo je svoje poslove koji su trajali skoro mesec dana.

Dugo trajanje rada ovog zasedanja objašnjava se time, što je Proširena Egzekutiva počela da zasedava u vreme kada je na dnevni red bio nabačen čitav niz novih pitanja borbe internacionalnog proletarijata i pitanje izgradnje Komunističke Internacionalne. Bilo je potrebno dati lenjinističku diagnozu sadanjenog internacionalnog položaja i njegovih karakterističnih crta, bilo je potrebno dati naučno-diferencirano shvatanje pitanja *stabilizacije* i izbeći pri tome beznačajne fraze. Trezveno, po lenjinističkoj metodi, trebalo je odmeriti sve izgled kapitalizma i protivizgled proletarijata, da bi se komunističkim partijama mogla dati pravilna orijentacija u predstojećim revolucionarnim borbama.

Put *kineske* revolucije, rezultati i izgledi borbe *engleske* radničke klase, organizovanje zaštite i protivnapada proletarijata *evropskog kontinenta*, kao odgovor na napad kapitala, pitanja izgradnje socijalizma u *Sovjetskoj Uniji* — sve to moralo je biti obuhvaćeno kolektivnom razumom Komunističke Internacionalne. Da nisu bila odmerena i pretresena sva ova goruća pitanja ne bi bilo moguće dati pojedinim sekcijama stvarne *direktive* za revolucionarni rad. Samo na taj način, što se je pošlo od naročitih odlika sadanje epohe, samo time što su sakupljeni rezultati iskustva masa, može se sekcijama pokazati linija *ispravnog vodjstva*, može se *borba protiv socijaldemokratije* postaviti na sigurnu osnovu, rad *na osvajanju masa* može se razvijati u širinu, *borba protiv oportunističkih skretanja*, ultralevih i desnih, u samoj Komunističkoj Internacionali, može se uspešno voditi do kraja.

Na svima ovim oblastima zasedanje Proširene Egzekutive je svršilo ogroman posao, čije će se dobro dejstvo pokazati u najbližoj budućnosti.

Komunistička Internacionala nije uzalud poklonila veliku pažnju „*ruskom*“ pitanju. Oštra diskusija celokupnog zasedanja sa opozicijom u K. P. S. U. ima veliki značaj za celokupni internacionalni proletarijat, za naše bratske partije i za nas same. Bila bi ogromna zablude potcenjivati politički značaj debate o „*ruskom*“ pitanju. Osnovna i najviše životom ispunjena pitanja naše partije dovedena su na principijelnu visinu. Borba je vodjena o osnovama lenjinizma, raspravljalo se o

sudbini naše revolucije. Ovu borbu Komunistička Internacionala nije uzalud vodila. Ma koliko da su bili veliki Aroškovi oko diskusije (jer je odvodila zasedanje od stvarnog rada) ipak je principijelna borba protiv oportunizma opozicije morala da se dovede do kraja. Ovaj oportunizam morao je biti otkriven, morao je biti demaskiran pred očima internacionalnog proletarijata. Samo u borbi protiv oportunističkih skretanja, samo u nepomirljivoj odbrani principijelne revolucionarne linije jača snaga i čeliči se iskustvo i volja revolucionarnih partija i njihovog vodećeg štaba.

Za nas i za našu partiju, za revolucionarne radnike Sovjetske Unije predstavlja neobičnu vrednost mišljenje Komunističke Internacionalne i njena rezolucija o „*ruskom*“ pitanju. Kako ostale komunističke partije gledaju na našu izgradnju, kako one ocenjuju izgled iste, da li su i oni mišljenja da smo mi na dobrom putu i da možemo pobedonosno ići dalje, ili da smo zaostali i da su naši unutrašnji izgledi beznadežni, kako se odnose ostale komunističke partije prema onima koji se trude da smetaju našem radu na podizanju — sve je to za našu partiju od velikog značaja.

Još 1921 g. kada smo načinili vrlo nagli preokret, kad smo prešli na novu ekonomsku politiku bila je za našu partiju od velikog značaja ta okolnost, što je Kominternu odobravalu taj preokret koji je od nje sa stanovišta celokupnog prolutarijata priznat kao jedino ispravan. I sada, kada iz epohe obnove prelazimo u epohu izgradnje i kad se javljaju naročite teskoće ovog prelaza, kad pojedinci počinju da vrdaju (na svaki način progutaće nas Kulak, Nepman i internacional kapital), *učiniće* svoje potpuno odobravanje naše linije i smeli poziv u borbu internacionalnih revolucionera, koji nas poziva k novim pobedama.

Zasedanje Proširene Egzekutive K. I. neće dati zadovoljenje našim neprijateljima. Ona je naružala borbene proleterske jedinice novim znanjem, novim iskustvom i novim direktivama. Ispad opozicije ne samo da nije uneo nered u naše redove, kako su to očekivali u potaji naši neprijatelji, nego ih je naprotiv još više zbio. Pune revolucionarne smelosti, pod slavnom zastavom lenjinizma, stupaju komunističke partije na široki put internacionalne klasne borbe.

Uvodnik „*Pravde*“.

Perspektive revolucije u Kini

(Govor druga Staljina u kineskoj komisiji
E. K. K. I. 30. nov. 1926.)

Pre nego što predjem na samo pitanje, moram da izjavim, da o kineskom pitanju nemam na raspoloženju dovoljno pomoćnog materijala, kako bi to bilo potrebno, ako bi hteli prikazati potpunu sliku kineske revolucije. Zbog toga sam prisiljen, da se ograničim na nekoliko opštih zapažanja, načelne prirode, koja stoje u direktnoj vezi sa pitanjem osnovnog pravca kineske revolucije. Imam o kineskom pitanju teze druga Petrova, teze druga Mifa, dva referata druga Tan-Ping-Šana i primedbe druga Rafesa. Ja mislim, da svi ovi dokumenti i pored svojih izvrsnih odlika boluju od velike pogreške što obilaze niz osnovnih pitanja revolucije u Kini. Mislim, da pre svega treba baciti pogled na ovaj nedostatak, Zbog toga će moja zapažanja istovremeno imati takodjer i polemički karakter.

1. Karakter revolucije u Kini

Lenjin je kazao, da će Kinezi u skorom vremenu doživeti svoju 1905. Neki su drugovi ovo razumeli tako, da se kod Kineza mora ponoviti na dlaku isto ono što se odigralo kod nas u Rusiji 1905. god. To je nepravilno. Lenjin nije nikada rekao, da će kineska

revolucija biti kopija ruske revolucije od 1905. god. Lenjin je samo kazao, da će Kinezi imati *svoju* 1905. god. Ovo znači, da će kineska revolucija pored zajedničkih obeležja sa revolucijom od 1905. god. pokazati još i svoje specifične osobine, koje će celoj revoluciji u Kini dati njezin naročiti karakter.

Koje su to osobine? Prva od ovih osobina sastoji se u tome, što je kineska revolucija kao buržoasko-demokratska revolucija u isto vreme i revolucija nacionalnog oslobodjenja, koja je uperena protiv vlasti stranog imperijalizma u Kini. Time se ona pre svega razlikuje od revolucije u Rusiji iz 1905 god. Stvar je u tome što se vlast imperijalizma u Kini ispoljava, ne samo u vojničkoj sili nego pre svega u tome, što se glavne grane industrije u Kini: železnice, fabrike, banke itd. nalaze u vlasti imperijalista. Sledstveno tome, pitanja borbe protiv imperijalizma stranih zemalja i njegovih kineskih agenata, moraju igrati pretežnu ulogu u kineskoj revoluciji. Baš zbog toga će kineska revolucija biti neposredno vezana sa proletarskom revolucijom svih zemalja protiv imperijalizma.

Iz ove osobine proizlazi dalja osobina kineske revolucije, koja se sastoji u tome, što je nacionalna krupna buržoazije prema spolja slaba, što je neuporedivo slabija od ruske buržoazije u periodu od 1905 g. To je takodjer razumljivo. Ako su se glavne grane industrije skoncentrisale u rukama inostranih kapitalista, mora takodjer biti i nacionalna krupna buržoazija u Kini slaba i nazadna. U ovome pogledu zapažanje druga Mifa o slabosti nacionalne buržoazije u Kini kao karakteristične oznake kineske revolucije potpuno je pravilno. Ali iz ovoga sledi, da uloga inicijatora i pokretača kineske revolucije, uloga vodje kineskog seljaštva, mora neizostavno doći u ruke kineskog proletarijata, koji je organizovaniji i aktivniji od kineske buržoazije.

Nesme se prevideti takodjer ni treća osobina kineske revolucije, koja se sastoji u tome, da pored Kine postoji i da se razvija još i Sovjetska Unija čije revolucionarno iskustvo i pomoć moraju olakšati borbu kineskog proletarijata protiv imperijalizma i srednjovekovnih feudalnih ostataka u Kini.

To su osnovne osobine kineske revolucije koje određuju njen kaprakter i njen pravac.

2. Imperijalizam i imperijalistička intervencija u Kini

Prvi nedostatak teza koje imamo pred sobom je u tome, što one obilaze ili podcenjuju pitanje imperijalističke intervencije u Kini. Ako se pravilno pročitaju ove teze mogli bi poverovati, da danas u stvari u Kini ne postoji nikakva imperijalistička intervencija, već samo borba severa protiv jugo, odnosno borba između dve grupe generala. Pri tome postoji navika, da se rečju intervencija označava samo ono stanje kada strane trupe prodru na kinesko zemljište. Ako ova činjenica ne dostaje, to onda znači da nema nikakve intervencije. Drugovi, to je vrlo velika pogreška. Intervencija nikako ne postaje upadom trupa, i upad trupa ne označava nikako bitnu osobinu intervencije. U sadanjim prilikama revolucionarnog pokreta u kapitalističkim zemljama, gde direktan upad stranih trupa može izazvati čitav niz protesta i sukoba, intervencija ima elastičan karakter i više maskiranu formu. Za intervenciju u sadanjim prilikama imperijalizam se radije služi organizovanjem građanskog rata u dotičnoj zemlji, finansiranjem kontrarevolucionarnih sila protiv revolucije i novčanim potpomaganjem svojih kineskih agenata protiv revolucije. Borbu Denjikina i Kolčaka, Judeniča i Vrangela protiv revolucije u Rusiji, hteli su imperijalisti prikazati

kao isključivo unutrašnju borbu. Ali smo mi svi znali, i ne samo mi nego i čitav svet je znao, da iza ledja ovih kontrarevolucionarnih ruskih generala stoje imperijalisti Engleske i Amerike, Francuske i Japana, bez čije bi pomoći ozbiljan građanski rat u Rusiji bio potpuno nemoguć. To isto važi i za Kinu. Borba Vu-Pej-Vua i Sun-Čuan-Fanga, Čang-Co-Lina i Čang-Cuen-Čana protiv revolucije u Kini, bila bi jednostavno nemoguća, da nisu imperijalisti svih zemalja ove kontrarevolucionarne generale inspirisali, da ih nisu snabdeli, novcem oružjem, instruktorima, „savećnicima“ itd. U čemu je snaga kantonskih trupa? U tome što one imaju ideju i entuzijazam. Što su oduševljene borbom za oslobodjenje. Što donose Kini slobodu. U čemu se sastoji snaga kontrarevolucionarnih generala u Kini? U tome što iza njihovih ledja stoje imperijalisti svih zemalja, posednici svih mogućih železnica, koncesija, fabrika, banaka i trgovačkih kuća u Kini. Zato se pitanje ne svodi samo na upad stranih trupa, nego na pomoć koju ukazuju imperijalisti svih zemalja kineskoj kontrarevoluciji. Intervencija sa tuđim rukama — to je sada tajna imperijalističke intervencije. Zbog toga je imperijalistička intervencija u Kini nepobitna činjenica, protiv koje je upravljena kineska revolucija.

Stoga svaki onaj, ko obilazi ili podcenjuje činjenicu imperijalističke intervencije u Kini, taj obilazi i podcenjuje najvažnije i najbitnije. Govori se, da japanski imperijalisti naročito pokazuju izvesne znake „naklonosti“ prema kantoncima i kineskoj revoluciji. Govori se, da američanski imperijalisti u tome pogledu ne zaostaju iza japanskih. To je, drugovi, zavaravanje samoga sebe. Mora se znati razlikovati bitnost politike imperijalista — među njima takodjer i japansko-američanske — od njene maske. Lenjin je voleo često da kaže, da je teško zadobiti za sebe revolucionare pomoću štapa i pesnice; ali ih je medjutim vrlo lako zadobiti ljubaznošću. Drugovi, ovu istinu koju je Lenjin izrekao, ne treba nikad zaboraviti. U svakom slučaju je jasno, da su japansko-američanski imperijalisti prilično dobro shvatili značaj ove istine. Zato moramo strogo razlikovati ljubaznost i komplimente na adresu kantonaca i činjenicu, da se imperijalisti, koji se pokazuju u najvećoj meri ljubazni, baš najviše hvataju za „svoje“ koncesije i železnice u Kini, od kojih se ni pod koju cenu neće da „liše“.

3. Revolucionarna vojska u Kini

Druga primedba u vezi sa ovim tezama odnosi se na pitanje revolucionarne vojske u Kini. U tezama se pitanje vojske obišlo i ono je podcenjeno. U ovome leži njihov drugi nedostatak. Napredovanje Kantonaca prema severu obično se ne posmatra kao razvitak kineske revolucije, već kao borba kantonskih generala protiv Vu-Pej-Fua i Sun-Čuan-Fanga, kao borba o prevlasti između generala. To je, drugovi, velika greška. Revolucionarne su vojske u Kini najvažniji faktor u borbi kineskih radnika i seljaka za njihovo oslobodjenje. Zar je slučajno do maja ili juna o. g. položaj u Kini bio ocenjen kao prevlast reakcije, koja je nastupila posle poraza armije Feng-Ju-Hsianga, a da je već u leto o. g. bilo dovoljno da pobedonosne trupe prodru od Kantona prema severu i da zauzmu Hupe, pa da se slika izmeni iz osnova u korist revolucije? Ne. To nije slučaj. Jer nastupanje kantonskih trupa značilo je udar protiv imperijalizma, udar protiv njegovih agenata u Kini. To je značilo slobodu zbora, štrajka, štampe i slobodu organizacije za sve revolucionarne elemente u Kini, a poglavito za radnike. U tome leži osobenost i najvažniji značaj revolucionarne armije u Kini.

Ranije u 18. i 19. veku počinjale su revolucije

tako, da se obično dizao narod najvećim delom nenaoružan ili slabo naoružan i sukobljavao se sa vojskom staroga režima. On je zatim išao, da ovu vojsku razbije ili u najmanju ruku, da je delimično privuče na svoju stranu. To je bila tipična forma revolucionarnih požara u prošlosti. To isto odigralo se i kod nas 1905. god. U Kini se stvar drukčije razvija. U Kini ne stoji nenaoružan narod protiv trupa svoje sopstvene vlade, već naoružan narod u obliku svoje revolucionarne vojske. U Kini se bori naoružana revolucija protiv naoružane kontrarevolucije. U ovome je jedna od osobina i jedna od odlika kineske revolucije. U tome je tako isto i naročiti značaj revolucionarne vojske u Kini. Stoga je podcenjivanje revolucionarne armije u predloženim tezama nedostatak, koji se ne može dozvoliti. Iz ovoga sledi, da kineski komunisti moraju posvetiti naročitu pažnju radu u vojsci.

U prvom redu, kineski komunisti moraju pojačati i umnožiti politički rad u vojsci, tako da bi vojska postala stvarni i dostojni nosilac ideja kineske revolucije. Ovo je osobito potrebno zbog toga, što se danas Kantoncima priključuju svi mogući generali koji sa Kuo-Min-Tangom nemaju ničeg zajedničkog, koji im se približuju kao snaga koja uništava neprijatelja kineskog naroda i koji time što se priključuju Kantoncima unose razdor u vojsci. Neutralizovati takve „saveznike“ ili ih pretvoriti u prave pristalice Kuo-Min-Tanga moguće je samo pojačanjem političkog rada i organizovanjem revolucionarne kontrole nad njima. Bez ovoga, vojska može doći u najteži položaj.

Zatim moraju kineski revolucionari, među njima takodjer i komunisti, težiti, da što savesnije studiraju vojnu nauku. Oni ne smeju vojsku smatrati kao nešto podređeno, jer je sada vojska u Kini najvažniji faktor kineske revolucije. Kineski revolucionari, takodjer i komunisti, moraju vojništvo studirati, zbog toga da bi mogli postepeno napredovati i zauzeti u revolucionarnoj vojsci vodeće komande. U tome leži garancija, da će revolucionarna kineska vojska ići pravilnim putem i težiti neposredno cilju. U protivnom slučaju nastupiće u vojsci neizostavno kolebanje.

To su zadaci kineske komunističke partije u pitanju revolucionarne kineske vojske.

4. Karakter buduće vlasti u Kini

Treća primedba odnosi se na ono što je u tezama nedovoljno ili vrlo malo obradjeno, na pitanje karaktera buduće revolucionarne vlasti u Kini. Sasvim blizu ovom pitanju prišao je drug Mif u svojim tazama i to mu se mora priznati. Ali se ipak desilo, i ako se sasvim blizu primakao ovom pitanju, da je otstupio natrag i pobojao da stvar izvede do kraja. Drug Mif smatra, da će buduća vlast u Kini biti vlast malogradjanstva pod vodjstvom proletarijata. Šta to znači? Menjševici i socijalrevolucionari bili su u februaru 1917. g. takodjer malogradjanske partije i do izvesnog stepena revolucionarne. Znači li, da će buduća revolucionarna vlast u Kini biti jedna eserska i menjševička vlast? Ne. Ne znači. Zašto? Jer je eserska i menjševička vlast bila imperijalistička a buduća revolucionarna vlast u Kini mora biti antiimperijalistička. Tu je osnovna razlika. Megdonaldova vlada bila je šta više jedna „radnička“ vlada, pa je ipak bila istovremeno i imperijalistička. Jer je imala za osnovu, recimo, održanje imperijalističke vlasti u Indiji i Egiptu. Buduća revolucionarna vlast u Kini imaće tu prednost nad vladom Megdonalda, što će ona biti antiimperijalistička. Nije važno to što će kantonska vlada imati gradjansko-demokratski karakter, što predstavlja klicu buduće kineske revolucionarne vlasti, nego treba imati na umu pre svega, da će ta vlast biti antiimperijalistička vlast

i da ona ništa drugo ne može biti. Svako napredovanje ove vlasti znači udar protiv svetskog imperijalizma u prilog revolucionarnog pokreta u celom svetu. Lenjin je imao pravo kad je govorio, da, ako je ranije nacionalno oslobodilački pokret, pre epohe svetske revolucije, bio jedan deo opšteg demokratskog pokreta, to je on danas posle pobeđe sovjetske revolucije u Rusiji, i pošto je počela epoha svetske revolucije, deo proletrske svetske revolucije.

Ovu karakteristiku drug Mif nije uzeo u obzir. Ja mislim da, će buduća revolucionarna vlast u Kini svojim karakterom biti slična onoj vlasti o kojoj se govorilo kod nas 1905. god. t. j. diktaturi proletarijata i seljaštva, ali ipak sa razlikom što će ona pretežno biti antiimperijalistička. To će biti prelazna vlast antikapitalističkom ili tačnije rečeno socijalističkom razvitku Kine. U takvom pravcu trebala bi se razvijati revolucija u Kini. Taj put razvitka revolucije biće olakšan okolnostima trojake vrste. Pre svega time što će revolucija u Kini kao nacionalno-oslobodilačka revolucija biti upravljena protiv imperijalizma i njegovih agenata u Kini. U drugom redu time što je nacionalna krupna buržoazija slaba, slabija od nacionalne buržoazije u Rusiji u periodu od 1905. g., što će olakšati hegemoniju proletarijata i vodjstvo proletrske partije u kineskom seljaštvu. Na trećem mestu time što će se revolucija u Kini razvijati pod takvim okolnostima koje omogućavaju, da se iskoristi iskustvo i pomoć pbedonosne revolucije u Sovjetskoj Uniji.

Dali će ovaj put bezuslovno i sigurno pobediti zavisi od mnogih okolnosti. U svakom slučaju je jasno, da je glavni zadatak kineskih komunista da vode borbu baš na ovom putu razvitka kineske revolucije.

Iz ovoga sledi zadatak kineskih komunista u pitanju odnosa prema Kuo-Min-Tangu i budućoj revolucionarnoj vlasti u Kini. Govori se, kako kineski komunisti treba da istupe iz Kuo-Min-Tanga. Drugovi, to je glupost. Izlazak kineskih komunista iz Kuo-Min-Tanga bio bi najveća pogreška. Čitav tok kineske revolucije, njen karakter, njene perspektive govore neminovno za to, da kineska komunistička partija mora sudelovati u budućoj revolucionarnoj kineskoj vladi. To će biti jedna od potrebnih garantija, da se potpuno sprovede hegemonija kineskog proletarijata.

5. Seljačko pitanje u Kini

Četvrta primedba odnosi se na pitanje seljaštva u Kini. Drug Mif smatra da se u Kini na selu mora odmah izaći sa parolom osnivanja sovjeta, seljačkih sovjeta. Mislim da je to pogrešno. Drug Mif suviše brza. Ne mogu se stvarati sovjeti na selima opkoljenim industriskim centrima, dok pitanje organizovanja sovjeta u kineskim industriskim centrima za sada nije još na dnevnom redu. Osim ovoga, treba imati u vidu, da soviete treba posmatrati samo u sastavu sa čitavom situacijom. Sovjeti, pogotovo seljački sovjeti, mogu se samo onda organizovati kada Kina bude prošla period najvišeg napredovanja seljačkog pokreta koji će staru vlast oboriti i stvoriti novu, a pod uslovom, da su industriski centri već savladali teškoće i ušli u fazu obrazovanja sovjetske vlasti. Može li se reći, da su kinesko seljaštvo i uopšte kineska revolucija već stupile u ovu fazu? Ne, ne može. Zato govoriti još danas o sovjetima znači trčati ispred razvitka događaja. Danas ne treba postavljati pitanje sovjeta nego obrazovanje seljačkih komiteta. Mislim komiteta izabranih od seljaka koji će biti u stanju da formulišu osnovne zahteve seljaštva i upotrebiti sve mere za stvaranje ovih zahteva na revolucionaran način. Ovi seljački komiteti moraju biti ona osovina oko koje će se okretati revolucija na selu.

Ja znam da među ljudima iz Kuo-Min-Tanga, čak šta više i među komunistima ima takvih koji razvitak revolucije na selu smatraju nemogućim iz straha, da će pristupanjem seljaštva revoluciji razbiti jedinstveni front protiv imperijalista. To je, drugovi, najveća zabluda. Antiimperijalistički front u Kini biće u toliko jači i snažniji u koliko brže i potpunije pristupi revoluciji kinesko seljaštvo. Autori teza, naročito drugovi Tan-Ping-Šan i Rafeš imaju potpuno pravo kada tvrde, da je brzo zadovoljenje najprećih seljačkih zahteva neizostavna prethodna potreba za pobeđu kineske revolucije. Ja mislim da je vreme, da se prema seljaštvu prekine ona „neutralnost“ i ona tromost koja se primećuje u postupcima nekih elemenata iz Kuo-Min-Tanga.

Ja mislim, da kako komunistička partija Kine tako i Kuo-Min-Tang odnosno kantonska vlada, moraju neizostavno preći od reči na delo i već sada postaviti pitanje zadovoljenja životnih zahteva seljaštva. Koje se perspektive otvaraju u ovome pogledu i do koje se granice mora i treba ići, to zavisi od toka revolucije. Ja mislim, da kao krajnji cilj treba uzeti nacionalizaciju zemlje i poseda. U svakom slučaju, mi se ne možemo odreći lozinke kao što je nacionalizacija zemlje i poseda.

Kojim putem treba da podju kineski revolucionar da bi mobilisali za revoluciju mnogobrojne milione kineskog seljaštva? Po mome mišljenju u sadašnjim odnosima može se govoriti samo o tri puta.

Prvi put: put ostvarenja seljačkih komiteta i stupanja kineskih revolucionara u ove komitete, da bi uticali na seljaštvo. (Uzvik: a seljački savezi?) Ja mislim da će se seljački savezi grupisati oko seljačkih komiteta, ili da će se seljački komiteti pretvoriti u seljačke saveze snabdevene na ovaj ili na onaj način vlašću, koja je potrebna za sprovođenje seljačkih zahteva. O ovom putu ja sam već govorio. Ali ovaj put nije dovoljan. Bilo bi smešno verovati kao da je u Kini broj revolucionara za ovu stvar dostigao potrebnu visinu. U Kini živi otprilike 400 miliona stanovnika. Od toga su 350 miliona Kinezi, a od toga su broja devet desetina seljaci. Verovati, da nekoliko desetina hiljada kineskih revolucionara mogu izgraditi ovo more seljaštva znači pasti u zabludu. Moraju se znači tražiti još drugi putevi.

Drugi put: vršenje upliva na seljaštvo pomoću aparata nove narodne revolucionarne vlasti. Nesumnjivo je, da će se u novim oslobođenim krajevima stvoriti vlast slična kantonskoj vladi. Nesumnjivo je, da ova vlast i aparat ove vlasti, ako zaista žele voditi revoluciju unapred, moraju zadovoljiti najpreće potrebe i zahteve seljaštva. Zadatak komunista i uopšte revolucionara u Kini sastoji se u tome, da udju u aparat nove vlasti. Da ovaj aparat približe seljačkim masama i da pomognu seljačke mase, da pomoću ovoga aparata zadovolje svoje najpreće zahteve. Bilo oduzimanjem zemlje od posednika bilo ukidanjem poreza i zakupnine — prema prilikama.

Treći put: delovanje na seljaštvo pomoću revolucionarne vojske. Ja sam već govorio o izvanredno velikom značaju revolucionarne vojske u kineskoj revoluciji. Revolucionarna vojska u Kini je ona snaga koja prva prodire u nove pokrajine, koja prva prolazi kroz guste slojeve seljaštva i prema kojoj seljak najpre stvara mišljenje o novoj vlasti, o njenim rdjavim odnosno dobrim osobinama. Od držanja revolucionarne vojske, od njenog stava prema seljaštvu i prema posednicima, od njene gotovosti da pomogne seljacima zavisi u prvom redu držanje seljaštva prema novoj vlasti, prema Kuo-Min-Tangu i uopšte prema revoluciji u Kini. Ako se ima na umu, da su se dosta sumnjivi elementi priključili revolucionarnoj vojsci u

Kini, da ovi elementi mogu izmeniti na gore fizionomiju vojske, onda će se pojmiti kako veliko značenje ima u očima seljaštva politička fizionomija vojske i njena t. zv. seljačka politika. Zbog toga moraju komunisti i svi ostali kineski revolucionari upotrebiti sve mere, da bi neutralizovali one elemente u vojsci koji su neprijateljski raspoloženi prema seljaštvu, da bi sačuvali revolucionarni duh u vojsci i vodili stvar tako, da vojska seljake pomaže i da ih mobilise za revoluciju. Kažu, da stanovništvo u Kini prima revolucionarnu vojsku raširenih ruku, ali da kasnije kada se vojska učvrsti nastupa izvesno razočarenje. Isti je slučaj bio kod nas u Rusiji za vreme građanskog rata. Ovo se objašnjava time što se vojska, pošto oslobodi nove provincije i u njima se učvrsti, silom prilika mora ishraivati ovim ili onim načinom na račun okolnog stanovništva. Nam, sovjetskim revolucionarima, uspevalo je obično da se oslobodimo ove nepogodnosti na taj način što smo se trudili da s vojskom pomognemo seljaštvo protiv posedničkog elementa. Potrebno je, da kineski revolucionari takodjer nauče, da ovu nepogodnost odstrane sprovođenjem pravilne seljačke politike pomoću vojske. To su putevi i tačke oslona pomoću kojih će u Kini biti moguće sprovesti pravilnu seljačku politiku.

6. Proletarijat i hegemonija proletarijata u Kini

Peta primedba odnosi se na pitanje kineskog proletarijata. Ja mislim, da u tezama nije dovoljno naglašena uloga i značaj kineske radničke klase. Drug Rafeš pita: kako da se orijentišu kineski komunisti? Prema levici ili prema centru Kuo-Min-Tanga? Čudnovato pitanje. Ja mislim da se kineski komunisti moraju orijentisati u pravcu oslobodilačkog pokreta u Kini, u pravcu revolucije i oslanjati se na proletarijat. Samo će u tom slučaju pitanje biti postavljeno, pravilno. Ja znam, da među kineskim komunistima ima takvih drugova, koji ne smatraju radnički štrajk potrebnim za poboljšanje njihovog materijalnog i pravnog položaja i odgovaraju radnike od štrajka (u glas: taj je slučaj bio u Kantonu i u Šangaju). To je velika pogreška, drugovi. To je ozbiljno podcenjivanje uloge i specifične snage proletarijata u Kini. Ovo se mora u tezama utvrditi kao jedna neosporno negativna pojava. Kineski komunisti učinili bi veliku grešku kada sadanju povoljnu situaciju ne bi iskoristili, tako da pomognu radnicima, da se njihov materijalni i pravni položaj poboljša upotrebljavajući kao sredstvo takodjer i štrajk. Našto će nam onda revolucija u Kini! Proletarijat čije sinove u štrajku muče i zlostavljaju agenti imperijalizma, ne može biti nikakav vođa. Ovo se srednjevekovno zlo mora po svaku cenu uništiti, da bi među kineskim proleterima oživeo osećaj dostojanstva i da bi se tako osposobili za hegemoniju u revoluciji. Bez ovoga, na pobeđu revolucije u Kini ne treba pomišljati. Zbog toga moraju ekonomski i pravni zahtevi kineske radničke klase, za stvarno poboljšanje njenoga položaja dobiti u tezama vidno mesto (drug Mif: o tome se govori u tezama). Znam, o tome se govori u tezama, ali ovi zahtevi nisu na žalost dovoljno istaknuti.

7. Pitanje omladine u Kini

Šesta primedba odnosi se na pitanje omladine u Kini. Čudnovato je da se u tezama ovo pitanje nije uzimalo u obzir. Medjutim pitanje omladine u Kini je od izvanredno važnoga značaja. U referatu druga Tan-Ping-Šana govori se do duše o ovome pitanju ali se ono nedovoljno ističe. Pitanje omladine ima sada u Kini prvoklasnu važnost. Studentska omladina (revolucionarni studenti), radnička omladina, seljačka omladina — sve je to takva snaga koja bi

revoluciju mogla velikim koracima pokrenuti napred, ako bi ta omladina došla pod ideološki i politički uticaj Kuo-Min-Tanga. Treba imati pred očima, da niko tako duboko i živo ne oseća imperijalistički pritisak, da niko tako oštro i bolno ne dolazi do saznanja o potrebi borbe protiv imperijalističkog nasilja kao kineska omladina. Ovu okolnost moraju kineska komunistička partija i kineski revolucionari imati stalno na umu u cilju što većeg proširenja rada među omladinom. Kineska se omladina mora takodjer uzeti u obzir kod donošenja teza o kineskom pitanju.

8. Nekoliko zaključaka

Ja bih želeo da izvedem dva zaključka: u pogledu borbe protiv imperijalizma u Kini i u pogledu seljačkog pitanja. Nesumnjivo je, da se kineska komunistička partija ne može sada ograničiti na zahtev za poništenje nejednakih ugovora. Ovaj zahtev stavlja šta više i jedan takav kontrarevolucionar kao što je Cang-Cuen-Lian. Jasno je, da kineska komunistička partija mora ići dalje. Mora se kao perspektiva postaviti pitanje nacionalizacije željeznica. To je potrebno i u tome pravcu mora se stvar udešavati. Dalje se mora imati u vidu perspektiva nacionalizacije najvažnijih fabrika. Pri tome izbija pre svega pitanje nacionalizacije onih preduzeća čiji su posjednici pokazali naročito neprijateljstvo i naročitu agresivnost prema kineskom narodu.

Seljačko pitanje mora se nadalje istaći, da bi se dovelo u vezu sa perspektivom revolucije u Kini. Ja držim da će se na kraju krajeva stvar morati svesti na nacionalizaciju zemlje.

Sve se ostalo razume samo po sebi.

Pitanja Balkana na VII. Proširenoj Sednici Kominterne

Govor druga Kolarova

U svome govoru zadržaću se sa nekoliko reči na trima pitanjima:

1. O naročitom karakteru kapitalističke stabilizacije na Balkanu,
2. Opasnost rata na Balkanu,
3. O belom teroru.

Stabilizacija na Balkanu nosi još više relativni, privremeni i delimični karakter, nego stabilizacija u drugim kapitalističkim zemljama. Ekonomska baza Balkana je poljoprivreda. Agrarna produkcija dostigla je do izvesne mere predratnu visinu. Ali posledice rata pokazale su se u tome, što sva ekonomska bogatstva Balkana prelaze u punu zavisnost od inostranog kapitala. Inostrana konkurencija i nedostatak vlastitog kapitala onemogućavaju razvitak sopstvene nacionalne industrije na Balkanu. Zato se perspektiva ekonomskog razvitka Balkana i svodi na potpunu agrarizaciju i preobražaj u pravu koloniju inostranog kapitala. Metode, koje strani kapitalizam primenjuje na Balkanu nose čisto kolonizatorski karakter — zadobijanje besplatnih koncesija, osnivanja špekulativnih banaka, i. t. d.

Balkanskoj buržoaziji uspelo je da dodje do izvesne stabilizacije. To joj je uspelo isključivo blagodareći finansiskoj i političkoj pomoći međunarodnog imperijalizma. Bez te pomoći balkanska buržoazija nikad ne bi bila u stanju da uguši revolucionarni pokret. Ali ona zato skupo plaća inostranim državama tu pomoć. Buržoazija balkanskih zemalja potpada u potpunu zavisnost od inostranog kapitalizma. To je osnovna crta stabilizacije na Balkanu.

Imperijalističke države pomažu balkansku buržoaziju, zato što imaju na Balkanu čitav niz interesa

prvostepenog značaja. Balkan igra ogromnu ulogu u borbi svetskog imperijalizma protiv ruske revolucije. Zato se politika evropskih država na Balkanu odlikuje svojim antisovjetskim i kontrarevolucionarnim karakterom.

Postoji li u ovo vreme opasnost rata na Balkanu? Ja smatram da se ova opasnost ne može poricati i da smo do sada obraćali premalo pažnje na to. Svima je poznato kakvu je važnu ulogu igrao Balkan za vreme svetskog rata. Bez obzira na to, što se je od tada mnogo što šta izmenilo, Balkan i dalje ostaje izvor unutrašnjih evropskih protivurečija. *Antagonizam među balkanskim zemljama nosi sada mnogo pooštreniji karakter nego li pre rata.* Dovoljno je spomenuti svadje u vezi sa Albanijom, Makedonijom, Trakijom, Dobružom, i. t. d. S druge strane svaka krupno-imperijalistička sila teži da iskoristi Balkan za svoje ciljeve. Francuski imperijalizam hoće, na primer, da stvori pregradu iz vazalnih država koja bi išla od Egejskog do Baltičkog Mora. Ta je pregrada potrebna Francuskoj za borbu protiv Sovjetskoj Saveza i radi toga da bi mogla da drži u svojim rukama Nemačku i Italiju. Ali se težnje francuskog imperijalizma na Balkanu sudaraju sa interesima engleskog imperijalizma, u čijim se rukama nalazi hegemonija na celim istočnim delom Sredozemnog Mora. U isto vreme Francuska stupa u borbu sa mladim talijanskim imperijalizmom, koji je u poslednje vreme učinio nekoliko većih koraka na putu za učvršćenje svog uticaja u Maloj Aziji. (Konflikt Anatolske provincije). Opasnost rata među Italijom i Turskom Republikom nije nikako slučajna. Nedavno se u štampi bila rasprostrla vest o četvornom savezu između Italije, Grčke, Bugarske i Engleske, koji je uperen protiv Turske. To potpuno odgovara nekim realnim faktima, i ako možda taj savez u stvari još ne postoji, nije isključena mogućnost da se obrazuje. U svima ovim većim konfliktima na Sredozemnom Moru Balkan igra vrlo veliku ulogu.

Kao dokaz za moja tvrdjenja mogu da posluže shvatanja predstavnika međunarodnog imperijalizma i pacifizma o opasnosti rata na Balkanu. O toj opasnosti balkanskog rata pisao je Makdonald u časopisu „Nova Evropa“. O tome je govorio i De Jouvenel, bivši francuski guverner u Siriji, i jedan od specijalista po istočnom pitanju.

Balkan je još uvek ostao ogroman magacin baruta, koji svake sekunde može da se zapali i izazove ogroman požar. Taj magacin nalazi se sada u rukama krupnih imperijalističkih država. U stvari mi vidimo kako je, za vreme grčko-bugarskog i bugarsko-jugoslovenskog sukoba intervencija velikih država u licu Društva Naroda predupredila mogućnost oružanog sukoba. I tako Društvo Naroda u očima nekoliko manjih država, koje se nalaze u punoj zavisnosti od svojih poverioca, ima još uvek neki autoritet. Ali se postavlja pitanje da li će one moći to i dalje da čine.

Opasnost rata na Balkanu postavlja Komunističkim Partijama balkanskih zemalja i celoj Komunističkoj Internacionali čitav niz naročitih zadataka. Komunističke partije na Balkanu treba da teže tome da što jače učvrste svoje uzajamne veze, one treba danadju put i sredstva da udruže svoj rad za vreme oružanih konflikata. Neophodno je potrebno konsolidovati i ojačati Balkanaku Komunističku Federaciju. *Komunistička Internacionala treba da obrati veću pažnju na opasnost balkanskog rata, nego što je to do sada činila.*

Prelazim na pitanje o belom teroru. Priča se da je Balkan posle rata postao varvarsko leglo. To je tačno — u tome smislu Balkan može da ide na čelu kapitalističke civilizacije. Kakvi su uzroci tog fakta? Prvi je uzrok — opšta ekonomska, politička i socijalna kriza u balkanskim zemljama. Kao posledica te krize

javlja se ogromni porast bede narodnih masa. Među vladajućim klasama i eksploatisanim stanovništvom stvara se sve veća provalija. Buržoazija nema drugog sredstva da ugušuje narodne pobune, sem bajoneta.

Drugi uzrok tog razmaha koji je uzeo u poslednje vreme beli teror na Balkanu jeste politička i finansiska pomoć koju inostrene države daju balkanskoj buržoaziji. Kao što sam već rekao inostrane države su najživlje zainteresovane da se potpuno uguši revolucionarni pokret balkanskih zemalja, jer taj revolucionarni pokret predstavlja jednu od većih opasnosti za njihove interese na Balkanu. Balkanski proletarijat ima na taj način da se bori ne samo sa svojom buržoazijom, nego i sa imperijalističkom buržoazijom drugih zemalja.

Jasno je, drugovi, da se balkanske Komunističke Partije, nalazeći se u takvom osobitom položaju, ne mogu sa uspehom da se bore protiv svojih kapitalista, koje potpomaže sav međunarodni kapitalizam. Tu je potrebno odlučno podvući zadatak Komunističkih Partija drugih zemalja, naročito velikih država. Kad imperijalistička buržoazija svim svojim silama potpomaže Čankove, Pašiće i druge, onda meni izgleda da je najelementarniji zadatak međunarodnog proletarijata i Komunističkih Partija da pomažu radne mase i balkanske narode. Sekcije Kominterne treba da se svuda bore protiv antisovjetskog i kontrarevolucionarnog rada svoje buržoazije.

Pri završetku, drugovi, hoću da ponovim formulu koju sam na početku dao o stabilizaciji u balkanskim zemljama. Na Balkanu sada vlada: kolonizacija i potčinjenost velikim državama plus stalna opasnost rata plus beli teror.

Govor Druga Nikolajevića

Kako u svome pismenom tako i u usmenom izveštaju drug Buharin se ni jednom rečju nije dotakao Balkana. To je nesumnjivo jedan nedostatak. Bilo je vremena, kada je po mome mišljenju, procenivano revolucionarno značenje na Balkanu. Daleko veća greška bila bi ako bi se Balkan podcenjivao.

Najpre bi se dotakao opšteg pitanja stabilizacije na Balkanu. Postoji li kakva stabilizacija na Balkanu ili ne? To je pitanje na koje moramo odgovoriti jasno i otvoreno, jer samo na osnovu ispravne procene konkretnog položaja možemo sprovesti ispravnu politiku. Bilo je nekoliko kvazi levih drugova na Balkanu, koji su uopšte hteli negirati pojavu stabilizacije na Balkanu. U prkos tome postoje na Balkanu otvorene pojave stabilizacije, koje se ne mogu poricati ako se ne bi htela voditi nadropolitika.

Koji su opšti znaci kapitalističke stabilizacije? Dizanje produkcije, napredak spoljne trgovine i poboljšanje valutnih odnosa. Sve ove znake kapitalističke stabilizacije vidimo takodjer na Balkanu. Ali ipak zato postoji razlika između procesa stabilizacije u centralnoj i zapadnoj Evropi i procesa stabilizacije na Balkanu. Ova razlika nije nikako principijelna, već samo graduelna. Ova razlika počiva na tome, da je opšti položaj na Balkanu zamršeniji, kompliciraniji, nego u srednjoj Evropi. U čemu se satoji ova zamršenost položaja na Balkanu? Prvo u tome, što buržoasko-demokratska revolucija na Balkanu nije izvedena do kraja. Ostaci feudalizma još nisu likvidirani. Buržoazija se pokazala potpuno nesposobnom da do kraja vodi buržoasko-demokratsku revoluciju.

Drug Kolarov govorio je na jučeranjim sednici o pojavama stabilizacije na Balkanu. Na opšte pitanje on je odgovorio ispravno time, što ga je potvrdio. Ali je kod toga postavio jednu tvrdnju sa kojom se ja ne

slažem. Drug Kolarov tvrdi da je stabilizacija balkanskih zemalja jednaka njihovoj kolonizaciji. Ta je tvrdnja u ovoj formulaciji po mome mišljenju pogrešna. Ona je suviše opšta i shematska. Drug Kolarov projicirao je sudbinu Bugarske na sudbinu celog Balkana. On je ceo Balkan „bulgarizovao“ (smeh). Po mome mišljenju to je pogrešno.

Između Bugarske i na pr. Jugoslavije postoji jedna prilično velika razlika, i to iz sasvim razumljivih razloga. Bugarska je pobedjena država, ona ima da plaća reparacije, dok se Jugoslavija ubraja u red država pobednica, koja ne samo što prima reparacije od Bugarske, već i od drugih država. Sama ova činjenica po sebi dovoljno pokazuje, da između procesa stabilizacije u Bugarskoj i onaga u Jugoslaviji mora biti razlike kako u obimu tako i u tempu. Jugoslavije je u osnovi takodjer jedna agrarna zemlja, ali u poredjenju sa predratnim stanjem, Jugoslavije se industrijalizirala u većoj meri no što je to slučaj sa Bugarskom.

Izjednačenje stabilizacije i kolonizacije balkanskih zemalja odvelo je druga Kolarova do jednog daljnjeg neispravnog zaključka. Drug Kolarov kaže, da se kolonizacija balkanskih zemalja sastoji u tome, da balkanske zemlje bez inostrane pomoći uopšte ne bi mogle doći do stabilizacije. To je tačno. Ja samo pitam: može li Nemačka, Austrija ili ma koja druga kapitalistička zemlja doći do bilo koje stabilizacije bez inostrane pomoći? Za celo ne. To je jedini mogući način kapitalističke stabilizacije uopšte. Dakle nije stabilizacija sa pomoći inostranih kapitalista nikakva specijalna oznaka kapitalizma na Balkanu. Postoji jedna jedina zemlja koja se mogla stabilizirati sopstvenim snagama, to je prva proleterska država, to je Sovjetska Unija. Ni jednoj kapitalističkoj zemlji to nije pošlo za rukom.

Nadalje drug Kolarov dokazuje na osnovu netačnih premisa, o kojima sam malopre govorio, da balkanski proletarijat sam, bez inostrane pomoći ne može oboriti ni pobediti svoju buržoaziju. To je netačna teorija, koja je donekle i opasna. To je, tako reći, teorija pasiviteta. Nejednakost stabilizacije na Balkanu u osnovi nije ništa drugo nego dejstvo opšteg Lenjinovog zakona o nejednakosti razvoja kapitalizma.

Jugoslavija ima da zabeleži neosporne uspehe na putu svoje industrijalizacije. Socijaldemokrati, reformisti, kao i kapitalisti pišu u svojoj štampi o Jugoslaviji, kao o jednoj potpuno konsolidovanoj zemlji. Socijaldemokrati tvrde, da je Jugoslavija nastupila u period normalnog razvitka kapitalizma. To je naravno jedna besmislica. Socijaldemokrati i kapitalisti postavljaju ovo besmisleno tumačenje pojave stabilizacije u Jugoslaviji s toga, jer oni ne posmatraju dijalektički proces stabilizacije. Oni posmatraju samo red pozitivnih, (sa stanovišta kapitalizma) konstruktivnih elemenata stabilizacionog procesa, ali su slepi za druge negativne strane toga procesa. U Jugoslaviji postoji porast produkcije, priraštaj spoljne trgovine, jedno znatno poboljšanje valutnih odnosa — sve su to pozitivni elementi, to je jedna strana procesa stabilizacije. Druga strana, o kojoj socijaldemokrati i kapitalisti ne žele ništa znati, sastoji se prvo u tome, što u Jugoslaviji još nije rešeno agrarno pitanje; drugo u tome što nije rešeno nacionalno pitanje; treća, da ratni dugovi koji iznose preko trideset milijardi dinara još nisu isplaćeni; četvrto, u državnom budžetu nije uspostavljena ravnoteža; peto, problem valute, odnosno valutna reforma, nije sprovedena.

To je, kao što se može videti, jedan red negativnih elemenata (sa stanovišta kapitalizma takodjer razorni). Ne radi se dakle ni o kakvoj konsolidaciji kapitalizma u Jugoslaviji već o jepnoj relativnoj stabilizaciji.

Posle jednog perioda industriskog porasta nastu-

pila je kriza industije u Jugoslaviji. Za vreme ove krize primetile su se izvesne tendencije ka agrarizaciji. Ova tendencija za agrarizaciju ne sastoji se samo u tome, da je jedan deo suvišnog industriskog aparata raspušten kako to drug Varga misli, već pre svega u u tome da se kapital orijentira ka podizanju zemljoradničke proizvodnje t. zv. agrarne industrije. Karakteristično je da se ova tendencija za agrarizaciju pojačava sa opšte rastećim uticajem engleskih imperijalista u Jugoslaviji.

Komunistička Partija Jugoslavije trpi pod teškim udarcima belog terora punih 6 godina. Musolini nije ništa novo otkrio u borbi protiv komunista. On je svoje oružje uzajmio iz arsenala jugoslovenskog belog terora.

Kom. Partije moraju razumeti, da uprkos njihovog ilegaliteta, mobilišu mase za borbu protiv belog terora. Zato su potrebne zgodne organizacione forme.

Na kraju bih hteo sledeće da primetim: broj ilegalnih partija raste i po mome mišljenju i dalje će rasti. To je jedan daljnji razlog, da K. I. mora posvetiti veću pažnju studiju specijalnih metoda i formi rada ilegalnih partija no što je to bio slučaj do sada.

Dva glavna zadatka stoje pred svukom ilegalnom Kom. Partijom: prvo, da stvori jedan jak i zdrav ilegalan aparat, koji mora ostati kao osnova celokupnog rada jedne ilegalne partije i drugo, da se nadje legalna forma rada koja bi nam omogućila, da održimo veze ne samo sa širokim radničkim masama, već takodjer, što je mnogo teže, sa širokim seljačkim masama. U tome se sastoji glavno pitanje svake ilegalne Kom. Partije u sadanjem periodu, tu leži težište, po mome mišljenju pripreme proleterske revolucije.

Za zaštitu radnih masa Litve i protiv fašističke diktature!

Proglas E. K. Kominterne radnicima i seljacima celog sveta!

17 decembra dogodio se je u Litvi fašistički prevrat. Isto tako komotno i bez ustezanja, kao u Italiji, Bugarskoj i Poljskoj postupili su i fašistički junaci u Litvi sa demokratijom, ustavom i parlamentom, da bi sproveli neskrivenu diktatura bankara, bogatih seljaka i veleposednika i da bi započeli sa javnim razračunavanjem sa radničkom klasom i najsiromašnijim seljacima.

Litvanska buržoazija, koja se prvih dana litvanske nezavisnosti vrlo marljivo maskirala demokratskim frazama, već odavno se nada da samo pomoću fašizma održi svoju vlast. Njene fašističke težnje naročito su se pojačale posle zadnjih izbora za „Sejm“ u maju 1926 g. Izbori su protekli u znaku borbe protiv klerikalno-buržoaske reakcije. Hrišćansko-demokratska partija, koja je pre toga bila na krmilu i koja je zastupala interese litvanskih bankara, bogatih seljaka i veleposednika doživela je ogroman poraz. Na vlast je došla Narodna partija i socijaldemokratija.

I ako se sitnoburžoaska vlada narodne partije i socijaldemokratije odlikovala znatnim kolebanjem i borila se jače na levo — protiv radničke klase i sirotih seljaka — nego na desno — protiv buržoazije i fašizma — ipak su radnička klasa i siromašno seljaštvo pod ovom vladom izvojevali neke slobode: izvojevana je gotovo puna amnestija političkih zatvorenika, vodjena je borba protiv klerikalne reakcije, i ako nekonzekventno, klasni sindikati počeli su brzo da se razvijaju, radnici su pokušali da poboljšaju svoj položaj pomoću štrajkova. Sve to dražilo je litavsku krupnu buržoaziju, bankare, bogate seljake i

veleposednike protiv vlade narodne partije i socijaldemokratije.

Pod pritiskom širokih radnih masa odlučila se vlada narodne partije i socijaldemokratije da se približi Sovjetskoj Uniji i zaključila je sa njom garantni pakt. Tome su sledovali pregovori o zaključenju trgovačkog ugovora. Ugovor sa Sovjetskom Unijom o uzajamnoj neutralnosti odgovarao je u stvari interesima širokih radnih masa Litve i učvršćavao je nezavisnost litvansku. Taj ugovor izazvao je buru nezadovoljstva kod imperijalističkih sila zapada, naročito Engleske i njenog vazala Poljske, koji su težili da opkole Sovjetsku Uniju. Engleska i Poljska počele su javno da istupaju protiv vlade narodne partije i socijaldemokratije. One su bile spremne da se oslone na svačiju snagu samo da sruše ovu vladu. One su podstakle hrišćanske demokrate i nacionaliste da zbace vladu i obećale su im svoju pomoć. 17. decembra postigli su najzad željeni rezultat. Vodji narodne partije i socijaldemokratije, koji su se bili postavili na čelo sitnoburžoaske vlade u Litvi pokazali su se nesposobni da odbiju fašistički napad. Umesto da od prvog dana odlučno postupaju sa fašistima i klerikalnom reakcijom i da zadovolji najnužnije životne zahteve radničke klase i siromašnog seljaštva, da legalizuju Komunističku Partiju, i t. d. vlada narodne partije i socijaldemokratije borila se u jačoj meri protiv komunista, nego li protiv fašista i čak ni sama nije sprečila to, da se fašisti organizuju i javno pripreme prevrat. Komunisti su bili jedina partija koja je razvila veliku kampanju protiv fašista. A vlada narodne partije i socijaldemokratije sramno je izdala interese radnih masa i kapitulirala je bez borbe pred fašistima i time donekle „legalizovala“ litavski prevrat. Komunističku Partiju Litve zatekao je prevrat u takvom položaju da nije mogla biti u stanju da organizuje masovni otpor.

Litvanski fašisti, koji su 17. decembra učinili prevrat izjavili su, da su ih samo unutrašnje-politički razlozi, samo borba protiv sindikata koji stalno jačaju, protiv jačanja boljševizma, protiv pripreme boljševičkog ustanka koji se sprema i finansira iz Varšave, da ih je samo to primoralo da se prihvate oružja, da sruše vladu i da proklamuju fašističku diktaturu.

To je otvorena laž. Niti se je Komunistička Partija Litve, niti sindikati spremali za ustanak. Njihov zadatak bio je učvršćivanje organizacija i suzbijanje fašističke reakcije. K. P. Litve ostala je ilegalna ali ona je ipak težila da iskoristi sve legalne mogućnosti, da bi učvrstila svoj uticaj i da bi pridobila većinu radničke klase i siromašnog seljaštva. Litvanski m hrišćanima i fašistima bilo je potrebno da lažu o pripremi ustanka od strane litvanskih komunista i to samo zato da bi se još bešnje mogli da bace protiv naprednog dela radničke klase i protiv siromašnih seljaka Litve da bi ih uništili. Sem toga bila im je potrebna ova laž da bi sakrili pokretače prevrata koji se nalaze van Litve i koji su uputili litavske fašiste da učine ovaj korak. Buržoaska štampa Zapada odobrila je litvanski prevrat i protumačila ga je kao prvi korak koji je upravljen protiv Sovjetske Unije. To je potpuno tačno. Ali široke mase radnog naroda Litve zastupaju odlučno približenje Litve Sovjetskoj Uniji, a ustaju protiv približenja Poljskoj. Zato se je i fašistička vlada Litve morala izjaviti za održanje garantnog pakta sa sovjetskom Unijom i oštro se je izrazila protiv Poljske. To ona čini samo radi toga da bi oslabila pažnju radnih masa. U stvari sprovodi fašistički prevrat u Litvi u prvom redu engleski plan opkoljavanja Sovjetske Unije i stvaranja jedinstvenog fronta protiv nje od Istočnog Mora do Crnog Mora. Prevrat vodi nesumnjivo ka zbližavanju Litve i fašističke Poljske, ako

samo radne mase ne razbiju to zbližavanje, kao što je to često bio slučaj. Prevrat podčinjava Litvu potpuno i sasvim i dovodi je pod uticaj imperijalističkih zapadnih sila, pretvara samostalnost Litve u praznu frazu.

Radnici i seljaci, potrebna je velika opreznost da bi se sprečili planovi engleskih i poljskih imperijalista, koji teže da opkole Sovjetsku Uniju da bi provocirali rat sa njom.

Za unutrašnji život Litve znači ovaj prevrat fašističku diktaturu jedne grupice bankara, bogatih seljaka, veleposejnika i popova, diktaturu koja je upravljeno protiv radnih masa.

Fašistička vlada u Litvi uhapsila je u malom gradu *Kovno* još prvih dana svoje vladavine nekoliko stotina radnika, u prvom redu komunista sindikalnih vodja i aktivnih radnika. Svi sindikati su zatvoreni, sve radničke novine su obustavljene. Objavljeno je ratno stanje, uvedena ratna cenzura. Štrajkovi su zabranjeni. Uveden je preki sud. Prve krvave osude već su pale: drugovi *Poshelo, Greifenberger, Tscherni, Gerbissu* streljanisu. Fašistički diktatori, koji su između ostalih i bivši oficiri carske vojske i bivši poljski veloposednici, spremaju fizičko uništenje anargarde radničke klase, pre svega komunista i aktivnih sindikalnih funkcionera.

Drugovi, potreban je silan protest širokih radnih masa celog sveta, da bi se litvanskom fašizmu oduzela mogućnost da po primeru Cankovske Bugarske smakne glavu radničke klase i siromašnog seljaštva. Potrebno je da spasemo najbolje sinove litvanske radničke klase od fašističkih diktatora koji su željni radničke krvi.

Protestujete protiv belog terora u Litvi, protiv podle provokacije litvanske fašističke vlade, koja širi laži o nekom ustanku koga spremaju sindikati!

Zauzmite se za litvanske radne mase i znajte da putem odbrane radnih masa Litve branite jednovremeno i radne mase drugih zemalja u kojima se sprema fašistički napad, branite ih protiv fašizma i belog terora!

Budite na oprezi, jer uspeh fašističkog prevrata u Litvi daje zamaha fašistima drugih zemalja! Pobeda fašizma u Litvi pre svega je predznak prevrata i u drugim baltičkim zemljama.

Dole razbojnički imperijalisti velikih sila, koji potpomažu fašističke prevrate u drugim zemljama!

Dole krvavi fašistički teror protiv radničke klase i siromašnog seljaštva Litve!

Dole dželatit radničke klase i siromašnog seljaštva Italije, Bugarske, Poljske i Litve!

Budite na oprezi, da biste mogli da date otpora fašističkim napadima u drugim zemljama!

Dole fašistička diktatura buržoazija!

E. K. Kominterne.

Pred novim imperijalističkim ratovima

Svetski kapitalizam priprema grozničavo nove imperijalističke ratove. Blagodareći novim tehničkim pronalascima kapitalistička se vladajuća klasa naoružava sa najmodernijim vrstama oružja, koja su daleko strašnija u svojoj primeni od onog iz svetskoga rata. Militarizam svetski, po gotovo kontinentalni — bez razlike na bilo koju kapitalističku državu, udvostručio je svoj stalni kadar i ubrzao naoružavanje do maksimuma. Zašto priprema svetski imperijalizam tako grozničavo nove ratove?

Suprotnosti kapitalističkih država povećane su bitno posle rata. Pored strahovite krize u proizvodnji, valutne nestabilnosti, besposlice i opšte proletarizacije širokih radnih masa, svetski kapitalizam pretrpeo je

strahovit udarac i u svome *kolonijalnom prodiranju*, što znači u osvajanju izvora sirovina, novih pijaca i do besčenja jeftine radne snage.

Kolonijalni i polukolonijalni narodi počinju se buditi. Njihova prvobitna težnja za emancipacijom, danas se već pretvorila u ispolinsku borbu protiv evropskog, američkog i japanskog zavojevačkog imperijalizma. (Maroko, Egipat, Sirija, Indija i naročito Kina i Indonezija) Ovu nacionalno-revolucionarnu borbu kolonijalnih i polukolonijalnih naroda prati revolucionarni proletarijat celoga sveta, sa najvećom pažnjom i potpomaže je moralno i materijalno, jer je ona uperena protiv zajedničkoga neprijatelja: svetskog imperijalizma. Svetski imperijalizam gubi usled budjenja i oslobodilačke borbe kolonijalnih naroda od dosadašnjih zavojevača postepeno svoju *prevlast* nad potlačenim narodima. Prema tome, koliko je zamršen položaj svetskog imperijalizma u svojoj konkurentskoj borbi oko izgubljenih pijaca, toliko isto se on pooštrava u težnji da svoju prevlast sačuva po svaku cenu, *pa i po cenu novih ratova*.

Nekoliko statističkih podataka pokazaće najslikovitije „miroljubive“ namere svetskih imperijalista. Bacio pogled samo ne vojne ili ratne budžete pojedinih država, na pr.: *Engleska*, 1910. g. 1400. 5 mil. zl. din.; 1925. g. 2600 mil. zl. din.; *Francuska*, 1910. g. 998 mil. zlat. din.; 1925. g. 1169.5 mil. zlat. din.; *Italija*, 1910. g. 600 mil. zlat. din.; 1925. g. 900 mil. zlat. din.; *Japan*, 1910. g. 400 mil. zlat. din.; 1925. g. 950 mil. zlat. din.; *Sjed. Amer. Države*, 1910. g. 1300 mil. zlat. din.; 1925. g. 3000 mil. zlat. din.; *Kraljevina S. H. S.*; 1910. g. —; 1925. g. 250 mil. zlat. din.

Ovim se basnoslovnim ciframa imaju dodati još i specijalni marinski ratni budžeti za Ameriku, Japan i Englesku u cilju podizanja ratne flote i izgradnje pomorskih ratnih baza na Tihom Okeanu, Australiji, Indiji (Singapur) itd. Potrebno je još istaći i statistički porast broja topova i mitraljeza na *1000 vojnika*: *Sjed. Amer. Države*, 1913. g. 3.9; 1925. g. 8.3 topova; teških mitraljeza, 1913. g. 5.8 1925. g. 8.2; lakih 33; *Engleska*, 1913. g. 4.9; 1925. g. 7.7 topova; teških mitraljeza, 1913. g. 1.5; 1925. g. 10.0, lakih 45; *Francuska*, 1913. g. 5.2; 1925. g. 7.2 topova; teških mitraljeza 1913. g. 2.4; 1925. g. 10.7., lakih 40.

Vojna se avijacija u ogromnim razmerama razvija. Danas je na čelu vojne ili ratne avijacije Francuska sa preko 2000 avijona i hidroplana, odmah za njom ide Italija sa 1500 komada, zatim Engleska itd. Pri kraju nekoliko cifara o zaposlenom broju radnika u ratnoj industriji: Francuska, 250.000 u slučaju rata 2.5 miliona; Italija, 120.000, u slučaju rata 1 milion; Engleska, 150.000, u slučaju rata 2.5 miliona; *Sjed. Amer. Države*, 80.000, u slučaju rata 3 miliona.

* * *

Za sada je težište opasnosti za nove ratove: Sredozemno More, t. j. severna Afrička obala sa *Tangerom*, koji konkuriše Gibraltaru; Daleki Istok t. j. Kina sa Tihim Okeanom; na Balkanu pitanje Albanije i Soluna; u Rumuniji pitanje Besarabije; na severoistoku, odnos Baltičkih Država prema Poljskoj i Sovjetskoj Uniji. Osim ovih navedenih opasnosti za neposredne nove ratove imamo i pooštreni italijansko-francuski sukob koji se sve jače zaoštrava i povlači za sobom obostranu koncentraciju trupa na italijansko-francuskoj granici. Prema ovome se jasno vidi, da se svetski imperijalizam međusobno minira, da u jednom zgodnom trenutku udari neposredno ili preko svojih agenata u licu njemu politički i finansijski zavisnih državica. Najveća bi obmana i pogreška bila verovati u neku pacifikaciju sveta donesenim odlukama u Ženi i Lokarnu.

Nas u ovom slučaju interesuje prvenstveno opasnost rata na Balkanu. Kurs generalske diktature u Jugoslaviji i veliko-srpski imperijalizam zagaziće ako ne danas ono sutra u nove avanture, iz kojih se neminovno mora roditi nov imperijalistički rat. K. P. J. i revolucionarni proletarijat Jugoslavije moraju biti *kako organizaciono, tako i politički na mrtvoj straži*, da ih dogadjaji ne iznenade i preko njih ne predju. Blagovremeno udvojiti i utrostručiti propagandu, agitaciju i borbu *na antimilitarističkom frontu*. Okupljajući mase kroz tu borbu oko K. P. i Komunističke Omladine, popularizovati i ukazati širokim radnim masama varoši i sela: *Šta hoće velikosrpski imperijalizam i militarizam i, kome on služi*. U samoj vojsci, iskoristiti do maksimuma nezadovoljstvo vojnika protiv načina ophodjenja oficira, mizerne hrane, pljačke i korupcije viših i nižih ofizira na račun izgladnjelih i pocepanih vojnika. Ukazati vojnicima *koja je razlika između imperijalističkog militarizma i položaja radničke i seljačke crvene armije u Sovjetskoj Uniji*. Izgradjivati od istih vojnika valjane političke, organizacione i ideološke borbe, da u danom momentu okrenu svoje mitraljeze, puške i topove protiv svojih ugnjetaca i klasnih neprijatelja. Pretvoriti još u svome prvom začetku budući imperijalistički rat u građanski rat, u oslobodilački rat za vlast radnika i seljaka.

Tako nas je učio Vladimir Iljić Lenjin.

Utočtic.

Dokumenti policiskog vandalizama u Jugoslaviji

Jugoslavija, država najernje reakcije, ima u svojoj policiskoj službi zločince, sadiste i razne druge kriminalne tipove. Jedan od ovih zločinaca imenom *Sokolović* nalazi se u službi beogradskog topčiderskog policiskog komesarijata. On je tamo komesar i u tom topčiderskom policiskom carstvu vedri i oblači. Opšte je mišljenje kod beogradskih poštenih građana, da je *Sokolović* sadist, ali da ga sa njegovog mesta niko ne može smeniti, jer iza njegovih leđa stoje visoke i u monarhiji S. H. S. uplivne ličnosti.

U topčiderskom policiskom komesarijatu premlaćivani su na najbestijalniji i najsvirepiji način sledeći pritvorenici:

Nikola Mladenović, stolar u državnoj markarnici;

Komita Milan Pešić, stanuje u Skadarskoj ulici.

Uzrok njegovog premlaćivanja bio je, što je uzviknuo: živela demokratija!

7. augusta 1926 g. pramlaćen je u istom komesarijatu obučar ortopedskog zavoda *N. Ikonić*, koji je uhapšen u Jagatan Mali radi nekog političkog sukoba;

Kafedžija Dragoljub Pešić, radikal, pristalica *Bobića*, biv. potpredsednika beogradske opštine, uhapšen u Jagatan Mali i tučen kod *Sokolovića*;

Kafedžija Vojislav Pešić, radikal i vidjeni pristalica *Bobića*, biv. podpredsednika beogradske opštine, uhapšen u Jagatan Mali i tučen kod *Sokolovića*;

Kafedžija Vojislav Pešić, radikal i vidjeni pristalica *Bobića* hapšeu i premlaćivan radi toga, jer nije hteo prestatu sa agitacijom u korist *Bobića* na beogradske opštinskim izborima;

Majstor ortopedskog zavoda *N. Skavata*;

U subotu 25. Septembra 1926. ušao je *Sokolović* u kafanu poznatog mostarskog radikala i nacionaliste *Jovana Zeca*, *Miloša Velikog* ul. 96. U toj kafani sedeli su i igrali domina sledeći činovnici: *Brana Adamović*, sekretar ministarstva pošta i telegrafa, *Brana Petrović*,

činovnik direkcije za gradjenje novih železnica i fija-kerista *Petar Stanisavljević*, namenštenik fabrike „Godjevac“. Komesar *Sokolović*, koji je od pre mrzeo *Jovana Zeca*, naredio je da se bezrazložno uhapsu svi ovi činovnici koji su igrali domina, ne izuzimajući ni kafedžiju *Jovana Zeca*. Pošto ih je sve do milog boga isprebijao, naredio je da se svi oni zatvore u podrum topčiderskog komesarijata. Prema lekarskom uverenju svi imenovani morali su bolovati 20 dana, kako bi se izlečili od zadobivenih ozleđa. Iste večeri bio je tučen i seljak *Milan Pešić* iz topčiderskog rejona.

19. januara 1926. god. bili su tučeni u istom komesarijatu uz prisustvo policiskog pisara *Rašića*, kočijaš *Ljubomir Lupulović* i služavka *Margareta Zlatić*; istoga dana bio je takoder tučen na istome mestu sekretar C. R. S. J. *Milivoje Kaljević*. Iz lekarskog uverenja koje je *Kaljević* izložio potvrđuju se dobivene ozlede. O tome je *Kaljević* dao u „Novostima“ intervju, koji je izašao 9. februara 1926. g.

U policiskom istražnom pritvoru Uprave Beograda, nalazi se Knez *Mihajlo Volkonski*, ubedjeni monarhista i pristalica nacionalističke grupe ruskog emigranta *Krupinskog* u Parizu. Knez *Volkonski* maltretiran je i bijen u Upravi Grada. Iako je *Volkonski* ruski knez, iako se za njega zauzimaju vidjenije ličnosti iz ruskih kontra-revolucionarnih krugova, ipak se on i dalje premlaćuje, jer se tako prohtelo carističkom agentu *Nikolajskom*, koji se sada nalazi u službi policije Uprave Grada. *Nikolajski* krivi Kneza *Volkonskog* kao boljševičkog agenta u službi sovjeta. Svoju tvrdnju motiviše *Nikolajski* time, što je *Volkonski* molio dozvolu od Sovjetske Vlade za povratak u Rusiju.

Posle mnogomesečnog pritvora, maltretiranja i batina, pošto su stigli mnogi protesti i iza štrajka gladju bio je proteran Knez *Volkonski* iz Jugoslavije ali kuda, gde i na koji način, nije nam poznato.

N. P.

Lenjin: Odnos radničke klase prema seljaštvu

Zaključna reč.

Drugovi, hteo bih odmah na početku da kažem nekoliko reči o pitanju zadruga. Referat druga *Zjupura* nije bio, kao što on sam reče, i kao što smo svi čuli, nikakav koreferat u smislu suprotivstavljanja kakvog drugog principijelnog stanovišta. Zaključak Z. K. o zamenjivanju kontigentiranja porezom donesen je tako jednodušno, i što je najglavnije mi smo odmah, još pre otvaranja kongresa videli, da su neki drugovi, nezavisno od toga i samo na osnovu praktičnog iskustva, na mestima gde rade došli do istih rezultata. Prema tome ne treba uglavnom sumnjati u celishodnost i potrebu jedne ovakve mere. Referat druga *Zjupure* dovodi do dopunjavanja i opomena kod jednog niza pitanja, ali ne sadrži nikakve predloge za drukčiju politiku.

Drug *Zjupura* je skrenuo od opšte linije samo kod pitanja zadruga. Tu se je drug *Zjupura* obratio protiv rezolucije koju sam ja predložio, ali meni izgleda da njegove zamerke nisu opravdane. Kako će se razvijati odnosi lokalnog slobodnog ekonomskog prometa — pomoću zadruga ili pomoću privatne sitne trgovine koja će ponovo oživeti — to mi vrlo teško možemo još sada utvrditi. Ovo pitanje mora se ispitati — o tome nema sumnje — i u tom pogledu moraćemo vrlo pažljivo pratiti iskustvo raznih mesta. Sa time

se naravno svi slažemo. Ja ipak verujem da će i dalje postojati neka vrsta nadmoći zadruga. Ako one politički služe, kao što to već reko, kao mesto za organizaciju, centralizaciju i spajanje elemeneta, koji se prema nama neprijateljski odnose i u osnovi vode politiku Kolčaka i Denjikina, ipak zadruga, kad se uporede sa malim ekonomijama i sitnom trgovinom, menjaju samo oblik stvari. Razume se da razvitak sesoskog zelenastva i sitnoburžoaskih odnosa povlači za sobom i odgovarajuće političke partije koje su se u Rusiji stvarale u toku decenija i koje su nama vrlo dobro poznate. Ovde nije stvar u tome, da li će se ovim partijama ostaviti slobodan put (koji će bez ikakvog otpora roditi sitnoburžoaski odnosi). Nama je moguće, i to do jednog izvesnog stepena, da bismo između formi koncentracije, okupljanja ovih partija i njihovoga delovanja. Ni u kojem slučaju ne može se dokazati da bi zadruga bile bolje u ovome smislu; naprotiv, komunisti raspolažu sredstvima da sistematski utiču i vrše kontrolu nad zadrugarskim pokretom.

Rezolucija IX. kongresa o pitanju zadruga ima ovde jednog odlučnog branioca u drugu Zjupuriju i odlučnog protivnika u drugu Miljutinu.

Drug Zjupurija izjavio je između ostalog, da sam ja sam bio svedok borbe koja se je vodila do kongresa povodom pitanja zadruga. Ovu činjenicu ja moram da potvrdim. Stvarno se vodila borba i rezolucija IX. kongresa učinila je kraj toj borbi na taj način, što je prvenstvo, ili tačnije rečeno potpuno prvenstvo dato našem resoru za ishranu. Prema onome što je već rečeno, bila bi nesumnjivo politička greška ako mi ne bismo sada dali zadrugama veću slobodu u njihovom radu i političkim merama koje one preduzimaju. Meni je, na primer, kao predsedniku Saveta Narodnih Komesara znatno prijatnije da imam za sobom rezoluciju kongresa koja je obavezna za sve i koja je učinila kraj toj borbi, nego li da budem osuđen na to, da prisustvujem bezbrojnim sednicama gde bih morao da posmatram tu malu borbu. Naravno mi ne smemo voditi računa o ovakvim udobnostima, nego moramo raditi u interesu sprovođenja jedne određene ekonomske politike. Svi ste vi videli veliki broj cedulja koje sam dobio, čitavo brdo pisama. To je još jasnije potvrdilo, da će se u ovome konkretnom pitanju, pri sprovođenju naše sadašnje politike, pojaviti čitav niz raznih teškoća.

U tome je stvar. I nema sumnje da mi jednim udarcem ne možemo otkloniti sve te teškoće. Ali ako zadržimo rezoluciju IX. kongresa po pitanju kooperativa mi sebi time vezujemo ruke. Mi ćemo doći u položaj da, imajući u vidu punu odgovornost prema partiskom kongresu i obaveze da njegovu politiku sprovedemo, nećemo smeti da se udaljimo ni od jednog slova ove rezolucije. U rezoluciji se stalno govori o kontingentiranju, vi pak to kontingentiranje zamenjujete porezom. Mi moramo do izvesne mere da zadržimo slobodu ekonomskog prometa, o tome nema sumnje. Mi moramo uzeti u obzir i ispitati ekonomske uslove koji se na to odnose. Zato nas naravno anuliranje rezolucije IX. kongresa dovodi u takav položaj, da se jedno pitanje, koje izgleda završeno, ponovo do izvesne mere pretvara u otvoreno pitanje. Ali to se ne može izbeći. Preći preko ovog pitanja znači iz osnova pokvariti promene koje smo nameravali uneti u našu ekonomsku politiku, a koje su bez svake sumnje za seljaka mnogo pristupačnije.

Da zamena kontingentiranja porezom predstavlja ekonomsku politiku, koja je seljacima pristupačnija, o tome verovatno na ovom kongresu nema raznih mišl-

jenja, i upšte među komunistima. O tome imamo čitav niz izjava vanpartiskih seljaka. To je dakle utvrđeno. Već samo radi toga morali bismo shvatiti ovu promenu. Radi toga ću pročitati još jedanput rezoluciju o pitanju kooperativa: „S obzirom na to, da je rezolucija IX. kongresa K. P. R. po pitanju kooperativa izgrađena potpuno na principu kontingentiranja, na čije mesto sada stupa porez u naturi, zaključuje X. kongres K. P. R. da se ova rezolucija poništi. Kongres nalaže C. K. da izradi odredbe i da ih sprovede u partiji i sovjetima, koje će popraviti i proširiti izgradnju i delatnost kooperativa. Ove odredbe moraju voditi računa o programu K. P. R. i o zameni kontingentiranja porezom.“

Predlažem kongresu u ime C. K. da primi prvu rezoluciju — provizorni projekt o zameni kontingentiranja porezom, da je u principu odobri i da naloži C. K. Partije da je jasno i logički sastavi, izgradi i predloži Sveruskom Centralnom Egzekutivnom Komitetu. Isto tako i drugu rezoluciju o pitanju kooperativa.

Sad prelazim na primedbe koje su stavljane. Moram da izjavim da je broj pitanja koja su postavljena toliko veliki da ja, ne samo što ne mogu nabrojati sva ona pitanja koja su dodirnuta, nego moram da odustanem i od toga da ih grupišem tako da bi se posle mogla da nastavi o tome diskusija. Ja bih hteo sada na naglasim samo dve glavne struje i da kažem nekoliko reči o obema najglavnijim odgovorima i primedbama, o obema najglavnijim vrstama i grupama pitanja, koja su postavljena u ovim ceduljama.

Prvo — ukazivanje na tehniku, čitav niz mnogobrojnih i detaljnih ukazivanja, kako će biti teško, i koliko se nerešenih pitanja javlja kod konkretnog ostvarenja ovih postupaka. Jo sam još u mom prvom referatu kazao, da su takvi rezultati neizbežni i da ne postoji nikakva mogućnost odjedanput rešiti kako da se započne sa rešavanjem ovih teškoća.

Drugo — opšte ukazivanje obuhvata već i osnovu ekonomske politike. I ono o čemu su ovde mnogi, čak većina govornika u diskusiji govorili i na šta je ukazano i u postavljenim pitanjima — to je neminovno jačanje sitne buržoazije i kapitalizma. U nekim pitanjima glasi — vi na taj način otvarate vrata razvitku kapitalističkih odnosa. S obzirom na to, drugovi, moram do izvesne mere ponoviti ono, što sam kazao u mom prvom referatu: nema sumnje da prelaz kapitalizma u socijalizam može da se zamisli u raznim oblicima i to nezavisno od toga, da li u jednoj zemlji preovladjuju već krupno kapitalistički odnosi ili mala preduzeća. I sa ovog stanovišta moram primetiti da ni jedan govornik niti ma kod kog pitanja (koja sam većim delom pročitao i ako ih ima vrlo mnogo) nije ove odnose podvrgao kritici. Kad bi smo mi imali posla sa državom u kojoj preovladjuje krupna industrija ili uzimimo čak da ne preovladjuje, ali da je jako razvijena, isto tako i poljoprivredna krupna produkcija, onda bi bio moguć direktan prelaz u komunizam. Bez ovih preduslova ekonomski je nemoguć prelaz u komunizam. Drug Miljutin je govorio o tome, da mi imamo dobro uređeni sistem jednog takvog prelaza, ali on ne uzima u obzir potrebu čitavog niza koncesija sitnoj buržoaziji. Na taj način drug Miljutin nije povukao isti zaključak kao ja. Dobro uređen sistem, koji je stvoren, diktovan je potrebama, ocenom i uslovima rata, a ne privrede. Pod uslovima nečuvanog rasula u kome smo se nalazili, kad smo posle rata morali podneti čitav niz gradjanskih ratova, nije bilo drugog izlaza. Svakako da smo činili greške i preterivanja pri primeni jedne određene politike. To moramo otvoreno

i jasno reći. Ali principijelno je ova politika bila ispravna pod uslovima rata u koji smo zapali. Mi nismo imali drugu mogućnost sem maksimalne i brze primene monopola koji je obuhvatao sve suviške, čak i bez kompenzacije. Drukčije nismo mogli prići rešavanju ovih zadataka. To nije bio dobro uređen ekonomski sistem, ovi koraci nisu bili usloveni ekonomskim uslovima, nego su nam ih u prvom redu sami uslovi rata propisali. Što se tiče ekonomskih primedaba, radi se za sada samo o tome da se poveća količina produkata. Mi se nalazimo u tako siromašnom stanju, u stanju razora, premorenosti i ustalosti produktivnih snaga, t. j. radnici i seljaci moraju ovoj osnovnoj misli — po svaku cenu povećati količinu produkata — sve drugo da potčine.

Pitaju me: u kakvom odnosu stoji zamena kontingentiranja porezom prema kampanji za useve, koja se sada sprovodi. Drugovi se trude u svim zabeleškama da otkriju masu protivurečnosti. Ja mislim da ovde postoji ekonomska veza a ne protivurečnost. Kampanja za useve hoće da nizom preduzetih koraka iskoristi maksimum ekonomskih mogućnosti da bi se povećala površina zasejane zemlje. Za to je potrebno da se ponovo podeli seme, da se štiti i transportuje. Ali mi ni pri našoj maloj rezervi semena nismo u stanju tu rezervu da transportujemo. Svuda moramo da tražimo čitav niz mera uzajamne pomoći da pri užasnom nedostatku inventara smanjimo i odstranimo neobrađenu zemlju. U mnogim krajevima ne može se ni misliti na ovako nešto. Kad vanpartiski seljak u nebrojenim slučajevima sam traži da se kontingentiranje zameni porezom, da bi na taj način sačuvao podstrek za razvitak svoje privrede na danoj ekonomskoj osnovi, kad on do prolećne kampanje sluša od vladine vlasti da su ove mere preduzete i da se sprovede protivureći li to opštoj politici kampanje za useve? Ne, nikako ne. Ove mere nose sa sobom element utrkivanja. Mi znamo da su iz engleskih pristaništa krenuli brodovi sa ugljem i malom količinom životnih namirnica, mi znamo da još pre ratifikacije trgovačkog ugovora, koji još nije potpisan, već postoje trgovački odnosi sa pojedinim firmama, kojima vlada to ne može zabraniti. Vrlo je teško zabit i jedan klin u oklop ekonomske blokade koja nas opkoljava i mi nećemo da polažemo velike nade u to. Na svaki način mi ćemo preduzeti sve što je moguće. Već se započelo sa izmenom plana za uvoz.

Porez će biti određen u manjim količinama nego li kontingentiranje i sa najvećom tačnošću. Porez će sitnom seljaku dati mogućnost da poveća zasejano zemljište a tako isto i sigurnost da suvaške može upotrebiti za poboljšanje svoje privrede. I tako predstavlja poreza za sitnog seljaka maksimum pomoći za vrednog zemljoradnika, što se pokazuje i kod kampanje za useve. Sve primedbe svode se na pitanje: da li više dobija sitna buržoazija koja se u ekonomskom pogledu odnosi neprijateljski prema komunizmu ili više dobija krupna buržoazija, koja stvara osnovu za prelaz u komunizam i koja sa stanovišta produktivnih snaga t. j. po glavnom kriterijumu svakog društvenog razvitka, predstavlja osnovicu socijalističke ekonomske organizacije, koja obuhvata napredne industrijske radnike, dakle klasu koja ostvaruje diktaturu proletarijata.

Neki drugovi pokušali su da sa stanovišta narodne privrede dokažu, da pre svega sitna buržoazija, zanatstvo osvaja produkciju robe. Oni se pri tom oslanjaju naročito na to, da krupna industrija nije socijalistička, da će se putem koncesija stvoriti blok sa nosiocima državnog socijalizma.

Ja mislim da se ove primedbe osnivaju na ekonomskoj pogrešci. Predpostavimo da je utvrđeno da će proporcionalno, čak i apsolutno sitna industrija mnogo više dobiti, to time ne bi ni teoretski ni praktično bila pobijena ispravnost mera koje treba preduzeti. Činjenica je to, da ne postoji nikakav drugi put za ekonomsko pojačanje naše socijalističke izgradnje. Predpostavimo, na pr., — radi ilustracije — da sitna industrija predstavlja jednu veličinu od 100 (da li 100 miliona radnih jedinica ili 100 ma kakvih drugih jedinica, to je sve jedno), a da se krupna industrija izražava u cifri 200. Predpostavimo da sitna industrija poraste do 175, a da krupna industrija ostane kod 200. Predpostavimo, dakle, kod krupne industrije zastoj a kod sitne industrije ogroman razvoj. Ja mislim da ćemo mi, čak i kod najgorih predpostavaka od kojih sam ja bio pošao, ipak izvući bolji deo.

Predjimo na koncesije. Moramo imati jasnu sliku o biću koncesija. To je ekonomski ugovor sa modernim finansiskim kapitalom naprednih zemalja, ugovor, koji nama doprinosi ne baš neobično veliko povećanje produkata kod naših kontrahenata. Ako koncesioneru damo gvozdenu rudu ili drva, onda on dobija neobično veliki deo produkta, dok nama daje samo jedan mali delić. Ali za nas je važno svako povećanje produkata, zato je i ovaj mali prinos za nas u svakom slučaju jedan plus.

Iz ovog razloga je neosnovana strepnja, da će zemljoradnička mala preduzeća i sitna industrija biti toliko uzdignuti da to može da ometa našu krupnu industriju.

Ako nastupi rdjava žetva (već sam ukazao na brošuru Popova) i naša sredstva budu tako mala kao u prošloj godini, onda neće moći biti ni govora o smanjenju krize i razvitku sitne industrije. Ako se radi o tome da li će više dobiti sitna ili krupna industrija, onda je važno to da se naš fond planski i ravnomerno iskorišćuje i da se razvija pijaca, koju ćemo dobiti putem koncesija i sporazuma sa kapitalistima i to će nam dati mogućnost da podignemo našu poljoprivrednu produkciju. Rezultati zavise od toga ko će umeti bolje da isoristi ova sredstva. Ako radnička klasa, koja ima u svojim rukama glavne grane krupne industrije, skoncentriše svoju pažnju na najglavnije od ovih, onda će ona, bar ja tako mislim, dobiti više nego li sitna industrija, čak i u tom slučaju, kad bi se ova proporcionalno istom brzinom razvijala. Polažaj u tekstilnoj industriji je bio takav da se krajem 1920 g. moglo bez ikakve sumnje konstativati popoljšanje. Ali nije bilo dovoljno materijala za gorivo. Da smo onda imali dovoljno materijala za gorivo imali bismo oko 800 mijiona aršina tkanina i mogli bismo da zamenimo materijal vlastite produkcije za seljačke produkte.

Radi krize u materijalu za gorivo imali smo gigantski pad produkcije. Ako se sada realizuje naša kupovina uglja u inostranstvu i kroz nedelju ili dve dana dodju prvi broduvi sa ugljem, ipak ćemo izgubiti nekoliko nedelja čak i nekoliko meseci.

Svako poboljšanje položaja krupne Industrije, mogućnost da se stave u pokret nekoliko velikih fabrika, učvršćuje tako jako položaj proletarijata, da se nikako ne moramo bojati porasta i pretežavanja sitne buržoazije. Ne treba da se bojimo toga, da će porasti sitna buržoazija i sitan kapital, treba se bojati toga da naša beda i nedostatak produkata ne traje predugo iz čega bi mogla proizići malaksalost proletarijata, što bi mu onda onemogućilo da odoli porastu sitnoburžoaskih struja. Pri povećanju produkata razvitak sitne buržoazije

ne bi bio veliki minus, ukoliko joj jednovremeno bude prednjačio razvitak krupne industrije. Zato moramo malo zakačiti poljoprivredna sitna preduzeća. Poreza je jedno od onih skromnih sredstava, ali sigurnih, koja služe ovoj svrsi. Poreza služi podizanju naše ekonomije i mora biti odobrena.

Rezolucija, X. kongresa K. P. R.

Partiski kongres odobrava principijelno predlog Centralnog Komiteta da se kontingentiranje zameni porezom u naturi i nalaže C. K., da što brže da ovom predlogu jasnu i logičku formu, da izradi detaljne odredbe, o sprovođenju ove poreze u Sveruskom Centralnom Komitetu i Savetu Narodnih Konmesara predloži da se primi odgovarajući zakon.

S obzirom na to, da je rezolucija IX. kongresa u pitanju kooperative izgrađena potpuno na principu kontingentiranja, na čije mesto stupa sada poreza u naturi, X. kongres K. P. R. zaključuje da se ta rezolucija poništi.

Kongres nalaže Centralnom Komitetu da izradi i preko partije i sovjeta sprovede odredbe, koje će poboljšati i proširiti izgradnju i delatnost kooperativa. Ove odredbe moraju odgovarati programu K. P. R. i zamenjivanju kontingentiranja porezom u naturi.

Direktive za zamenu kontingentiranja porezom u naturi.

(Primljeno na X. kongresu Komunističke Partije Rusije).

1. Da bi se osiguralo ispravno i mirno vođenje ekonomije na osnovici slobodnijeg raspolaganja zemljoradnika sredstvima za ekonomisanje, da bi se ojačala seoska ekonomija i podigla njena produkcija, kao i da se ustanove tačno državni tereti koji padaju na zemljoradnika, biće kontingentiranje kao sredstvo za državnu nabavku namirnica, sirovina i hrane za stoku, zamenjeno porezom u naturi.

2. Ova poreza mora biti niža nego dosadašnji izdaci na osnovu kontingentiranja. Poreza mora biti tako proračunata, da od celokupnog iznosa mogu biti zadovoljene minimalne potrebe vojske, gradskih radnika i neseljačkog stanovništva. Celokupni iznos poreze mora biti stalno u tolikoj meri smanjivan, ukoliko obnova transporta, industrije i sovjetske vlasti, odobrava da se poljoprivredni produkti nabave normalnim putem, t. j. u zameni za produkte industrije i zanatstva.

3. Poreza će se uzimati u obliku procentualne ili proporcionalne poreze na produkte producirane u ekonomiji a s obzirom na iznos žetve, na broj članova jedne ekonomine i stvarni broj stoke.

4. Poreza mora nositi progresivam karakter. Procentualna poreza za srednje i male ekonomije, za ekonomije gradskih radnika i. t. d., mora biti u saglasnosti sa veličinom i podeljena u nekoliko stepeni.

Posedi sasvim sirotih seljaka mogu u pojedinim slučajevima biti oslobođeni od sviju vrsti poreze u naturi.

Vredni zemljoradnici, koji povećavaju svoju zasejanu površinu i produktivnost svoje ekonomije uopšte, uživaju privilegije kod davanja poreze u naturi, ili putem snižavanja porezne stope ili pitem delimičnog oslobođenja od poreze.

5. Zakon o porezi mora biti tako formulisan i objavljen u takvom roku, da zemljoradnici još na početku prolećnih radova, budu što detaljnije informisani o obimu tereta koji na njih pada.

6. Produkti moraju biti određeni po poreznoj stopi i u roku tačno određenom po zakonu moraju biti predati državi.

7. Visina količine produkata, koji po poreznoj stopi moraju biti predati, računa se po seoskoj opštini. U seoskoj pak opštini deli se poreza na pojedine zemljoradnike po njihovoj vlastitoj odluci, a po normi iz paragrafa br. 3.

Radi kontrole normiranja i sakupljanja poreze osnivaju se izborne organizacije seljaka iz dotičnog mesta po grupama raznih kategorija porezivanja.

8. Sve rezerve sirovina, namirnica, hrane za stoku, koje ostaju zemljoradniku posle date poreze, ostaju mu na slobodnom raspoloženju i mogu biti upotrebljene za poboljšanje i jačanje ekonomije, za povećanje lične upotrebe i za izmenu za produkte industrije, zanatstva i poljoprivrede. Izmena je dozvoljena u granicama lokalnog ekonomskog obrta.

9. Suvišci sirovina, namirnica i hrane za stoku, koji se daju svojevolejno državi preko obligatne porezne stope, služe za snabdevanje najsiromašnijeg stanovništva, za stvaranje specijalnog fonda za predmete poljoprivrednog inventara i masovne potrebe, što se daje u zameni za dobrovoljne priloge. Ovaj fond sastoji se iz produkata vlastite ekonomije naše zemlje i iz predmeta, koji se nabavljaju iz inostranstva i za čiju kupovinu služi jedan deo našeg državnog zlatnog fonda i jedan deo naših rezervih sirovina.

Bibliografija

„Klasna Borba“, marksistički časopis, Organ K. P. J. (Sekk. K. I.) Br. 1 Decembar 1926 g.

Razvitak i konsolidovanje naše partije izražava se pored ostalog i u jačanju partiske štampe. Pored porasta partiske literature, pored povećanja naklade (tiraže) „Srpa i Čekića“, izišao je Decembra m. 1926 g. i prvi broj teoriskog organa naše partije — časopis „Klasna Borba“.

Prvi broj časopisa sadrži dobar i raznovrsan materijal. Kao najvažnije treba pomenuti članke o unutrašnjoj situaciji u Jugoslaviji i međunarodnom položaju. Vrlo je dobro što se još u prvom broju nalaze dobri informativni članci o položaju u Bugarskoj i Rumuniji. Želeti je da i idući brojevi „Klasne Borbe“ što češće donose takve članke, jer je potrebno da članovi naše partije budu stalno u toku događaja koji se odigravaju u drugim zemljama a naročito u susednim. Ne manje je važno što je donesen autentičan materijal o t. zv. „ruskom pitanju“, is koga se jedino može videti kako u istini stoje stvari u drugarskoj ruskoj partiji i koliko su buržoaska i socijaldemokratska štampa naduvala i izopačile to pitanje.

Uopšte uzevši, može se reći na osnovu ovog prvog broja, da će „Klasna Borba“ biti na visini svojih zadataka. Pokretanjem i izdavanjem njenim popunjena je jedna velika praznina u našem pokretu koju je osećao svaki član partije a naročito njeni funkcioneri. Koliko će „Klasna Borba“ pružiti koristi svima aktivnim članovima partije, koliko će im pomoći da se uvek i na vreme lenjinistički orijentišu u svome praktičnom radu po svima važnim pitanjima — o tome nije potrebno ni govoriti. Zato mi najtoplije pozdravljamo pokretanje teoriskog organa naše partije.

Što se tiče tehničke strane, bilo bi bolje, — ako to samo dopuštaju teški uslovi ilegalnog rada, da se članci u budućim brojevima „Klasne Borbe“ štampaju krupnijim slovima, je se sitan slog na tankoj hartiji čita veoma teško.

Cena časopisu je 10 din. Preporučujemo drugovima da najsvesrdnije rasturaju i čitaju „Klasnu Borbu“.